

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

Хайдах олордугут, баяллар?

ҮӨДЭЙ СОНУННАРА

Үөдэйгэ З.П. Саввин орто оскуола-тыгар оҕолорго сайынны чэбдигирдэр баһаарынай-прикладной «Агенты 01» лаабыр от ыйын 3 күнүттэн үлэтин саҕалаата. Лаабыр начальнига Василий Васильевич Гаврильев 20 оҕону хабаан тэрээһиннээх, былааннаах үлэни ыытар. Тренер, орто оскуола учуутала Кирилл Иванович Попов, иитээччи Вера Афанасьевна Данилова, миннигэс астаах повар уонна медик от ыйын 25 күнүгэр дылы баһаарынай-прикладной спорка оҕолору үөрэттиэхтэрэ, сыһыаналаһынан хааччыыахтара. Маны тэнэ олохтоох баһаарынай чаас үлэһиттэрэ дьарык ытталлар.

Лаабыр үлэлиир кэмигэр Дьокуускай куораттан Всероссийской добровольной баһаарынай тэриэтэ араас дьарыктары уонна күрэх ытталларын былаанньыбыт дьон лаабыр салайааччыта В.В. Гаврильев иһитиннэрдэ. 15 оҕолоох нэһилиэк дьаһалтатын иһинэн волонтердар биригээдэлэрэ үлэлээн бу бэс ыйынан түмүктэтилэр. Ол курдук, дэриэбинэ ис өтүн уулуссалары, нэһилиэк кыраныһыстатын, иһэр уу күөлүн кытыгытын, «Ийэ» уонна «Кыайы» скверигэр мас, сибэки олордон, онтон да атын үлэлэри дьонуннаахтык толордулар.

От былаана Үөдэйгэ 3,206 тн, билингни тургуунан Үөдэй нэһилиэгэр бэлэмнэни, техникалары көрүнүү үлэлэр ытыллаллар. Быйыл 13 улахан биригээдэ окко кириэрэ былааннаар. Үүт туттарытыгар нэһилиэк үрдүнэн 420 тн, билигин 3 хаһаайыстыба 266 ынах ыан 4 сайылыгынан өлгөм үүтү туттарар. Бөдөн хаһаайыстыбалартан 4 хаһаайыстыба 40 га хортуппуйу ыста, 1,5 га моркуоп ыһылына.

Республикатааҕы «Эдэр фермердэр» күрэхтэригэр Үөдэйтэн 3 киһи кыттыбытыттан, эдэр предприниматель Рафаэль Петров Грант ылла.

***

От ыйын 4 күнүгэр нэһилиэкпитигэр «Кыайы 70 сылыгар» аналаах уйгу-быйаг ыһыах тэрээһиннээхтик ааста. Бу күн 3 сүдү тэрээһин ытытылына. «Ийэҕэ махтал», «Кыайы» сквердэр арыллылар, маны таһынан уоттаах сэрри кытыгылааҕа И.И. Свинобоев мемориальной дроскатын арыһы үөрүүлээх түгэнэ буолан ааста. Бу күн Нам улууһун баһылыга А.П. Атласов, Ил Түмэн депутата А.И. Еремеев, Н.И. Румянцев, улуус баһылыгын тутууга солбуйааччы С.С. Матвеев, улуус мунһабын депутаттарын председателэ И.Р. Попов, улуус ветераннарын сэбиэтин председателэ С.Д. Кобякова ытык ыалдыттарынан буоллулар.

Ыһыах күн сэрри оҕолоругар РФ Коммунистарынай партиятын мэтээлэ туттарылына. Нэһилиэк баһылыга С.В. Ядреев «Үөдэй нэһилиэгин сайдытыгар кылаатын иһин» уонна «Нэһилиэк Ытык киһитэ» бэлиэлэри 11 үрдүк кылааты киллэрситибит бар дьонго туттарда. Түөлбэлэринэн түһүлгэ күрүбэ быйыл Кыайы 70 сылыгар теманан наарданан бары бэрт тулсаҕайгына онгостубуттара ыһыах дьонун-сэргэтин ордук сэргэхситтэ. Ол курдук, бастакы миэстэни «Байанай түһүлгэ» «Тускул» түөлбө (сал. К.Н. Эверстова), иккис миэстэни «Өбүгэм балаҕана» «Сайдам» түөлбө (сал. М.Н. Иванова), үһүс миэстэни «Кыайы түһүлгэтинэн» «Кэскил түөлбө» (сал. солб. М.А. Охлопкова) кыайыһы ситиһэн сыаналаах сертификатынан наараадаланнылар. Маны таһынан үһүс сылын хас биридии түөлбө айыы аһыгар үгэс быһытынан быһыраах оҕорон ыһыахха кэлбит дьону барыларын күндүлэтилэр.

Биир сүрүн түгэнинэн «пятиборье» спортивнай күрүбэр Ил Түмэн депутата Н.И. Румянцев бириһигэр иннин кимиэхэ да биэрбэккэ бастакы биэтэккэ Нам олохтооҕо Леонид Данилов таҕыста. Николай Румянцев 20 тыһ. солк. дьулуурдаах, кыахтаах, кэскиллээх уолга туттарда. Иккис миэстэни Виктор Обутов (Үөдэй), үһүс миэстэни Ариан Гоголев (Нам), төрдүс миэстэни Леонид Зырянов (Үөдэй) ылылар уонна бары мүнэһэн, сыаналаах бириэстэринэн наараадаланнылар.

Е.А. ЭВЕРСТОВА,
Үөдэй

Умнуллубат бэлиэ
түгэниэр

От ыйын 8 күнүгэр М.К. Аммосов аатынан болуоссакка Наммыт улууһун өрөгөй күннэрин былаабын өрө тутан, долгутуулаах дьонун түһүлгэ мустан аастыбыт. Ол курдук Улуу Кыайы 70 сылыгар аһаарыт Туймаада ыһыаҕар биир дойдулаахтарбыт кыайы-хотуу көтөлөөх төрөөбүт улууспутугар үөрүүлээх түгэниэри аҕалыттар. Бу күн киһилэри чиэстирибачуоттуур, эвэрдэлиир дьоро күн тосхойон ааста.

лун, спорт буоллун, барытыгар түмсүүбүтүн көрдөрөн, иннибит диэки баран иһиэххэ. Спорт сайыннын, производство сайыннын, культура сайыннын! Спортсменнарбытыгар уруй-айхал буоллун!»

Салгы тылы Ил Түмэн депутата, тутууга уонна сокуонга бастайааннай комитет председателэ А.И. Еремеев ылла: «Убаастабыллаах Александр Павлович, биир дойдулаахтарым, бастыг спортсменнарбыт! Бастатан туран, бэйэм уонна биер дойдулаахпыт, Ил Түмэн депутата Н.И. Румянцев аатыттан итиитик-истинник

сиэли хочобутун, аатырда турдуннар, улууспут мэлдьи инники күөнгэ сырыттын. Ыччаппыт бу үтүө холобурдарга олобуран, күүстэрин-уохтарын, өйдөрүн-санааларын түмэн, улуус, республика, Россия патриоттара буоллуннар. Быйыл 2015 сылга биһиги биер дойдулаахпыт, СР биллэр-көстөр ат спордун тренерэ С.П. Ядреев 50 сааһын туолла. Кини 17 сыл буолан баран дойдутугар эргиллэн кэлэн, Намын улууһун хамаандатын салайан, бастакы ситиһилэрин көрдөрдө. Кинини олоҕун орто омурданынан

суруктары, сертификаттары, өйдөбүннүк бэлэхтэри туттартаатылар. Бастыгнарга норуот ырыаһыта, алгысчыт Д.И. Кривошапкин, Туймаада ыһыабын Дархан этээччигэ Валентин Хорунов, Олонхо ыһыабын призера, «Дьырылы-атта» фольклорнай ансамбыл салайааччыта Елена Иванова, импровизатор-хомусчут, «Күөрөгэй» ансамбыл салайааччыта Вера Гаврильева, «Кымысчыт» т/х кооперативын салайааччыта Е.И. Стручкова. Кус быһый, ат бөҕө, илиилэригэр сениэлээх, тилэхтэригэр тирэхтээх уолан-дьон:

БИҢИГИ, НАМНАР, — ИННИКИ КҮӨНГЭ!

Эвэрдэ тылы бастакынан улууус баһылыга А.П. Атласов эттэ. Александр Павлович: «Бары истэн билэбит — Туймаада ыһыаҕар биһиги улуус араас көрүннэргэ: спорка, тыа хаһаайыстыбагыгар, культуура бастакы миэстэлэри ылаттаатыбыт. Былырын, Энциэли туонагыгар 30 сыл буолан баран ытыллыбыт Саха сирин норуоттарын 6-с спортивнай ооньууларыгар, киин улуустарга иккис, уопсай түмүккэ үһүс миэстэлэри ситиспибит. Ол бастыг көрдөрүүлэри быйыл эмиз хатылаатыбыт. Биер кэрэхсэбиллээҕэ баар — ат спорда улууска симэлийэ сылдьан баран хат сөргүтүлүннэ.

Былырын улууска ат спордун федерациятын тэрийэммит, салайааччынан Ил Түмэн депутата А.И. Еремеев ананан, быйыл үлэтин түмүгө көһүннэ. Ол курдук, ат сүүрдүүтүгэр хамаанданан күрэхтэниигэ бастакы миэстэни ыллыбыт. Бу тэтиммитин ыһыктыбаккабыт, бары салааҕа барытыгар, үлэ буол-

бу улуу Туймаада ыһыабын кыайылаахтарын-намнары эвэрдэлиирбин көнүллээн! 2015 сыл биһиэхэ, намнарга, олус кэрэ-бэлиэ сылын буолла. Быйылгы Туймаада ыһыабын Намнар ыһыахтара дьон баччаанна диэри аатты ытыллылар. Онон биһиги улууспут аатын ааттаттыбыт. Бу тэтиммитин ыһыктыбакка спортсменнарбыт, учууталларбыт, учуонайдарбыт, культура, тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрэ, ычат Наммытын, кэрэ айылҕалаах Эн-

эвэрдэлиэххэин!».

Манньик этэн туран, Алексей Ильич Нам улууһун ат спордун федерациятын сүрүн тренерэ С.П. Ядреев СР социальнай-экономическай сайдытыгар үтүөлэрин иһин Ил Түмэн Бочуотунай грамотатын туттарда, кыһыл көмүс чаһы бэлэхтэтэ. Бу кэнниттэн улуус баһылыга А.П. Атласов, культура, тыа хаһаайыстыбатын, спорт начальниктара Туймаада ыһыабын бастыгнардын биер-биер сыанаҕа ыһыртаан, махтал

А. Гладков, Н. Парников, Е. Иванов, В. Иванов уода. ааттаннылар.

Саамай үөрүүлээх уонна долгутуулаах түгэнинэн Дыгын ооньууларын кыайылааҕа Алексей Кугуков чистиир түһүмэх буолла. Нам улууһугар 9 сыл буолан баран кыайы өрөгөйүн аҕалыт Алексей мустубут дьон-сэргэ бука бары дохсун ытыктыаһынан, «Ураа!» хаһыан өрөгөйдүү көрүстүлэр. «Дыгын» кыайылааҕар улуус махтал суруга уонна 200 тыһ. солк. суумалаах сертификат туттарылына, сир уһаайбата бэлэхтэтилэр.

Бу курдук бастыгнар чистиир эвэрдэ дьоро киэһэтэ үөрүү-көтүү, дохсун ытыктыаһын доһуоһугар үрдүк таһымга ытытылына. Биэчэри Иннокентий Васильев — Лөгөтэй, Федот Соловьев салайар «Харысхал» уолаттар ансамбыллара, Елена Иванова, Вера Гаврильева ылбаай ырыаларынан, хомус дьүүрсээн дорҕоонунан киэргэттилэр.

Л. НОГОВИЦЫНА

АХТЫЛҔАННААХ САЙЫЛЫКТАРЫГАР

на туттарга эл/дизеллээхтэр. Үүтү сойутар баахтаахтар. Онон «Эрэл» ТХПК үүтү күн өрүү-өрүү ылан иһэр эбит. Уу баһар массыына аллараттан тахсан иһэр, туттар ууларын таһан биэрэр. Үлэһиттэр ый ахсын 10-11 тыһ. солкуобайы онно эбии ыабыт үүттэригэр (1 киилэтигэр 4-түү солкуобайы) хамнас аахсаллар эбит. Хамнастара ый ахсын төлөнөр, биридэ да тардылла илик.

От ыйын 1 күнүгэр биллиилээх ыанньыксыт Д.Т. Аргунов уонна хаһаайыстыба директора И.И. Бечеканов хонтуроолуур ыаһыны онорбуттар. «1 ынахтан 8 киилэ үүт күнүгэ ыаньылар эбит», — дьон быһаарыттар. Үлэһиттэр: «Салтабыт ТЭН уонна уотурба боппуруоһун быһаараллара буоллар, 10-тан тахсалы киилэ үүтү ыахпыт этэ», — дэһэллэр.

Туора Күөлгэ быйыл оҕолуун-уруулуун барыта 16 киһи сайылы бэс ыйын 25 күнүгэр тахсыбыт. Эрдэ тахсыахтарын, эл/уоттарын холбоһун кыайан быһаарыллыбакка атахтаабыт. Мария Семеновна Аммосова, Анастасия Семенов-

на Корнилова, Саргылаана Егоровна Протопопова дьон үлэҕэ уопуттаах ыанньыксыттары кытта Анна Семеновна Иванова учетчигынан үлэли тахсыбыт. Намтан тийээн бостууктуу сылдьар 69 саастаах Бүөтүр дьон кырдыаҕас уурайан, сарсынньыттан устудьуоннуу сылдьар Денис Корнилов-

ка дуоһунаһын туттарар.

Быйыл бу сайылыкка «Кубалаах» ТХПК (сал. Ю.А. Федорова) 10 ыалтан 54 ынаҕы хомуйан сайылата таһаарыт. Билигин 18 ныйрэй хаалбыт, сорохторун сүөһүлээхтэр ылан аллара киллэрибиттэр. Ыыр ынахтара үксүттэрэ тыһаастар эбит. Онон күнүгэ оротунан 300 киилэ эрэ үүтү автотойканын ыылар. Ветеринарнай управление, олохтоох ветучастак үлэһиттэрэ ирдэнэр аналиһы тутта онорон иһиллэр эбит. Уонан хааччылыгы мэхэйи көрсүбэттэр. Үүт миэстэтигэр сойутулар. Ону «Эрэллэр» нөҕүр күнүгэр собуоттарыгар тастараллар.

Сайылык ыаллара олус үчүгэйдик көрүнэн-истинэн, биер дьизэ кэргэн курдук, сэргэхтик олоролор, үрүн илгэни үрүлүтүргэ биэ сорунуулаахтар. «Эл/уот эрдэ холбомуута буолар, эрдэ тахсыахпыт, элбэх үүтү ыахпыт хаалла», — дэһэллэр. Онон хааччылы доһолоннооботоһуна, тэрээһин кэдэйэн биэрбэтэҕинэ үлэҕэ үөрүйэх, дьобурдаах дьон мантан иннэ үрүн илгэни үрүлүччү ыах курдуктар.

И. ИВАНОВ

Редакция ыалдыта

Быйылгы Туймаада ыһаабын кэтэһилээх түгэнэ — саха төрүт көрүн-нэригэр сыл саамай мунутуур кыайылааһын быһаарар Дыгын ооньуулар, халлаан куһаҥан туругун аахсыбакка, сүрдээх күүрэннээхтик, сытыы кириилээхтик ытытыллына. Бары билэрбит курдук, ооньууларга 24 күрэхтэһэччи

рыктаан саҥалаабыта. Бу сылларга улахан ситиһиим — мас тардыһытыгар 74 кг улууска чемпионнаабытым. Оскуола кэнниттэн Граф Биэрэгэр профлиейгэ үөрэнэ кирибитим. Манна Леонид Соловьевка эрчиллибитим. Эһиилигэр, 2008 сылга, Намнаабы педколледжка үөрэхпин салҕаабытым уонна Юрий Эверстов саалайытынан, күн бүгүнгэ диэри дьарыктанабын. Кол-

рөр. Уолаттар маладьыстар. Ситтэхтэринэ-хоттохторуна, уопутурдахтарына өссө кыахтарын көрдөрөн иһиэхтэрэ дии саныбын.
— **Дыгын ооньууларын кыайылааҕа аат эйиэхэ тугу биэрэрий?**
— Салгыы эрчиллэргэ, дьарыктанарга стимул биэрэр. Өссө даҕаны Дыгын ооньууларыгар кыах баарынан кыттыам дииэн бигэ санаалаахпын.

Иллэн кэм — кылаакка тэн

Хатырык нэһилиэтин олохтоохторо Валентин Титович, Тамара Галиновна Васильевтар дьиэ

нарга үгэс буолбут тигийгэ маннайгы миэстэни ылбыттар. Онон билиикөрүү, маастарыстыба муньунан, хагатаан, билигин бэйэлэрэ дьону үрэтэр буоллулар.
Ол курдук, улуус

иһиттэрин-хомуостарын сөргүтэргэ тус кылааттарын киллэрсэллэр. Оттон бу соторутаабыта, ааспыт өрөбүллэргэ, Хагаластан, Горнайтан, Мэнгэ-Хагаластан, Чурапчыттан, Бүлүүттэн,

ҮӨРЭНЭН ҮӨРДҮЛЭР

кэргэттэрэ хаһыс да сылын туоһунан дьарыктаналлар. Бал ийэтэ үс сыллааҕыта дьарыктаах буолуу киин иһинэн, тус маастара Т.А. Карамзинага туостан тигийгэ үөрэммит. Итиэннэ тигийгэ кэргэнин уһуйбут. Онтон ылата дьиэ кэргэн бу дьарыгы сөбүлээн, интэриэһиргээн, баһылаан барбыттар. Араас үөрэхтэргэ, маастар-кылаастарга сылдыталаан билиилэрин ханаталлар, уопут атасталаалар. Быйылгы 1 Хомуустаахха ытытылыбыт «Туос түһүлгэтэ» республикатааҕы семи-

олохтоохторун тус кистэлэннэригэр уһуйаллар, үрэтэллэр-такайаллар, өбүгэлэригэр

Томпоттон, Дьокуускай куораттан 14 киһи кэлэн үөрэнэн барбыттар.
Л. НОГОВИЦЫНА

Бэһис чиэспэргэ

От ыйын 6 күнүгэр И.Е. Винокуров аатынан Хатын-Арыы орто оскуолатын базатыгар Нам улуунугар үһүс сылын арыллан үлэлиир «Айар-Кут Голливуд» республикатааҕы лааҕыра үөрүүлээх арыллыыта буолла.
Бу лааҕыр сыалынан-соругунан оҕо айар кутун уһугуннары, сайын-

баһаатай, хозчаас солбу-йааччы, повардар, медиэстэрэ, техулэһиттэр оҕолор тустарыгар сыраларын биэрэн үлэлиир сылдыаллар.
Лааҕыры үөрүүлээхтик арыллыыны Ксюша Протопопова уонна Борис Зырянов олус өрөталаарылаахтык ытытылар. Бүгүн лааҕыр арыллыытыгар кэлбит бары лааҕыр оҕо-

түгэннэриттэн көрдөрдүлэр.
Урукку сылларга баһаатайынан үлэ-лэбэит Алексей Попов «Любовь настала» диэн ырыатынан, эстрада су-лустара Ариан, Паша Боярина, Петр Кулаковскай лааҕыр арыллыытыгар бары ситиһиллэри баҕаран туран, бэйэлэрин ырыаларын бэлэхтээтилэр. Оҕо-

АЛЕКСЕЙ КУТУКОВ — «ДЫГЫН ООНЫУУЛАРЫН» КЫАЙЫЛААҒА

кыттыбытыттан Алексей Кутуков кыайан, чаччы күүстээгин, быһыйын көрдөрдө. Киһи сылы быһа анан дьарыктаммытын, эппиттээх кэмгэ бар дьонно бука бары көрөн итэҕэйдит. Онон кыайылаах, Алексей аата-суола, тыһааһыннаах кирииллэрин түгэннэрэ, уостан уоска бэриллэн, кэрэ кэпсээн буолан, кэлэр түһүлгэҕэ диэри дуорааннаахтык иһиллэ турдаҕа. Бэлиэтээн эттэххэ, Алексей үһүс кыттааһыныгар кыайыы өрөгөйүн биллэ. Оттон улууска тоҕус сыл буолан баран, Дыгын ооньуутун кыайыта тийэ кэллэ. Бүгүн «Энсиэли Боотура-2015», Дыгын ооньууларын 2015 сыллааҕы мунутуур кыайылааҕа Алексей Кутуков, биһиги хаһыапты ыалдыта.

леджка үөрэнэр сылларбар мас тардыһытын тэнгэ хапсаҕайдыыр, кыгас дистанцияҕа сүүрэр буолбутум. Улахан спорка суол аспытым. Манна Юрий Афанасьевич көмөтө сүнгэн. Киһи бэйэтэ туспа эрчийэр методикалаах. Ирдэбиллээх. Сүбэтэ-амата, этэн биэрэр хайысхата өрүү сөптөөх, оруннаах буолар. Тренербэр НПК спортсаалатыгар дьарыктанабын. Онон колледж — иккис дьиэм. Туора харахтарынан көрбөккө, миигин манна бары үөрэ көрсөллөр. Онон үөрэммит кыһам администратиятыгар, директор Е.В. Ядрееваҕа махталбаһыба тылларын этэбин.

— **Эйигин кэтээн көрөөччүлэр тутта да ыһыктыбат, чыскы курдук кытаанахтык тутар, тимир курдук кытаанах дииэн сыаналыыллар. Бу туругу эрчиллэн ситиһэллэр дуу, төрүттэргэр күүстээх дьон баар буола сылдыбыттар дуу?**

— Дыгын ооньуутун аан бастаан хаһан көрбүккүнүй? — Илэ харахпынан 2010 эрэ сыллаахха көрбүтүм уонна бу сыл бастакыбын, холонон көрүү сизиринэн, ооньууларга кыттыбытым. Ол иннинэ таах истэр, телевизорунан көрөр этим. Николай Дьяконов субуруччу кыайыларын, очолорого оҕо сылдьан, сөҕө-махтайа истэрин. Николай убайа Н.А. Дьяконов Хатырыкка олоор этэ. Хас сайын аайы, ыһаах кэмигэр: «Массынабытын ыла бардыбыт», — диин үөрэ-көтө кэпсириин өйдүүбүн. Ити 2010 сылга бастакы кыттыбар, төрдүс миэстэ буолбутум. Онон улаханник абарбытым. Ооньуу кэнниттэн кыттыахха сөп эбит дииэн бигэ эрэл санаа кирибитэ. Салгыы 2012 сыллаахха кытта сылдыбытым, былырынгы ооньууга хапсаҕайга оһоллонон туораабытым. Итиэннэ быйыл кыттан бастаатым. Кыайыы араханник кэллэ. Утарсааччыларым бары кыахтаах, күүстээх, ааттаах-суоллаах уолаттар. Намтан 6 буолан кытынныбыт. Бу улууска спорт сайдытын, саҥа таһымна тахсыбытын көрдө-

— **Дьарыктаныы, эрчилли күүһүнэн ситиһиллэр дии саныбын. Ол эрэри, төрүттэргэр күүстээхтэр баар буола сылдыбыттарын истибитим.**

— **Кыайыын бириинэ — квадроиқл. Туохха туттар былааннааххын?**

— Булка-аска илдэ сылдыаам. Окко туттуом. Бу абааһы муньабын кэнниттэн оттуу бараары сылдыабыт. Дьонум кэтэх хаһаайыстыбалаахтар.

— **Пожарник эбиқкин, улахан эппиттээх сулуспаҕа сылдыабын. Улэни уонна спорду хайда дьүөрэллигин?**

— Дьэ манна, үлэлиир тэриилтэм, чуолаан, салайааччы И.В. Колпашников улаханник өйүүр, өйдүүр, сыаналыыр буолан спордунан дьарыктанар, эрчиллэр кыах баар. Онон, түгэниин туһанан, Иннокентий Васильевичка махталбын тиэрдэбин.

— **Түмүккэ ааҕааччыларга баҕа санаан?**

— Биччат куһаҥан дьаллыкка ылларбакка, спордунан дьарыктаннын. Спорт туох да куһаҥан аҕалыа суоҕа. Улэни таптаан, оттон-мастаан, уонна булгуччу үөрэхтэнэргэ дьүлүһүн. Итиэннэ тренербэр Юрий Эверстовка, чугас дьоммор-сэргэбэр, улуунум олохтоохторугар бука барыларга, миигин өйөөбүккүтүгэр, миэхэ эрэммиттигэр баһыбаларын!

Кэпсэттэ Л. НОГОВИЦЫНА (СИА хаартыската)

«АЙАР-КУТ ГОЛЛИВУД»

нары буолар. Манна лааҕырга оҕолор: актерскай маастарыстыбаҕа, аман-өскө, саха КВН, модельнай студия, ырыа, үнкүү, гитаранан ырыа курдук хайысхаларга үөрэнэхтэрэ, дьовурдарын сайыннарыахтара.
Лааҕыр салайааччыларынан Винокурова Матрена Егоровна уонна Матвеев Георгий Георгиевич үлэлииллэр. Билигин лааҕырга 40-тан тахса оҕо бастакы сезонна, ол аата от ыйын 1 күнүттэн 14 күнүгэр диэри сылдыахтара. Манна Эдыгээн, Үөһээ Дьаань, Горнай, Ньурба, Үөһээ Бүлүү, Нам, Бүлүү, Сунтаар, Уус-Алдан, Амма, Дьокуускай, Мэнгэ-Хагаластан, Чурапчы, Өлөөн, Таатта курдук улуустартан сынньана, дьовурдарын чингэтэ кэлбиттэр. Лааҕырга уопсайа 7

лоругар, үлэһиттэргэ, төрөппүттэргэ уонна ыалдыттарга бастакы ырыаны Саша Иванов «Туман буолбут» диэн ырыатынан бэлэх уунна. Салгыы Марина, Ксюша, Наташа «Олох эргийэр», Винокурова Марина «Чэмэлиинэ», Кристина «Мин дойдум» ырыа ыллаатылар, «Саха-КВН» уолаттара, кыргыттара араас сценкалары көрдөрдүлэр, «Дьибэрэнкэй» диэн сахалыы үнкүүнү үнкүүлээн дайдылар, «Илин кэбиһэр» диэн ааттаах модельнай студия кыргыттара кынталдыһа хааман көрдөрдүлэр. Иккис сылын Эдыгээнтэн сылдыар Айаал Шадрин «Эр хоһуун буол» диэн ырыатын бэлэх уунна. Онтон лааҕыр баһаатайдары Лиза уонна Сахая «Аар хатын» диэн ырыанан, Алеша, Миша, Рома, Слава КВН

лор ыллаан, үнкүүлээн, үөрэн-көтөн, муода көрдөрөн, Алина Карамзина скрипкаҕа ооньбоон, үөрүүлээх арыллыыны концера икки чаас курдук буолан, бииртэн биир сонун нүөмэрдэр тахсаннар, бириэмэ биллибэккэ хаалла. Кырдык даҕаны, олус туһалаах, интэриэстээх, оҕолору түмэр, дьовурдарын сайыннарар лааҕыр үлэлээн эрэгиттэн дуоһуйа астыным уонна сынньаным.
«Айар-Кут Голливуд» лааҕыр коллективигэр, оҕолорго үрдүк айар ситиһиллэри, кэрэ-эу угуйар санааҕыт өссө күүһүрэгигэр, инники олоххутугар сырдыт буолуоҕа дииэн эрэнэбин.
Лааҕыр иккис сезонот ыйын 18 күнүттэн атырдыах ыйын 5 күнүгэр дылы үлэлиэвэ.
Н.Д. СИВЦЕВА, Аппаан

Үөдэй нэһилиэгэр от ыйын 4 күнүгэр үөрүүлээх быһыгаламалыга «Уруйдуубут Улуу Кыайыны» диин Улуу Кыайы 70 сылыгар аналлаах үрүг тунах ыһах буолан ааста. Бу үөрүүлээх түгэнгэ саҥа тутуллубут «Ийэбэ махтал» уонна «Кыайы» сквердэрин саҥардан оҥоһуллулар арылыһа.

Быйыл саас нэһилиэк дьаһалтатын көүлүлээһининэн, нэһилиэк баһылыга С.В. Ядреев тус өнгөтүнэн «Кыайы акцията» ытыллыбыта. Манна нэһилиэк олохтоохторо, биир дойдулаахтарбыт бары күүс-көмө буолан сүдү кылааты киллэрсэн, икки суолталаах сквердэр үлэбэ киридилэр. «Ийэбэ махтал» сквер аһыллытын ытык алгысчыт Ф.А. Соловьев аал уоту оттон, айах тутан күндүлээн арыйда. Алгыс үтүөтэ инмит «Ийэбэ махтал» сквер аал уотун тыһыттан «Өйдөбүннүк чүмэчин» уматан Кыайы скверигэр араллыбыт. «Ийэ скверин» долгутуулаах түгэнигэр аалай

лиэнтэни Герой ийэ, 13 оҥо күн күбэй ийэтэ, Саха республикатын «Ийэбэ Албан аат» бэлиэ хаһаайката Варвара Алексеевна Эверстова, Герой ийэ, «Үлэбэ Албан аат» 3 степеннээх уордьанынан

конова Любовь Максимовна, Жиркова Розалия Степановна, Новгородова Мария Иннокентьевна, Орлова Татьяна Константиновна, Охлопкова Марина Даниловна, Стручко-

тутуллубута. Ааптарынан А.И. Лукин буолар. Онтон Кыайы 60 сылыгар нэһилиэнньэттэн үп хоумулан бетонунан кутуллубут оҥолорун сырдык кэриэстэригэр санаарҕаан олоһор күн күбэй саллаат ийэтэ оҥоһуллубута. Быйыл Кыайы 70 сылыгар акция оҥоһуллан, үгүс көмө кириэн, 64 сэрри кыттыгылаахтарыгар, 15 үлэ фронун буйуттарыгар, 291 тыыл ветераннарыгар аналлаах, кинилэр ааттара үйэ тухары көмүс сурукка суруллан гранитнай плитага киридилэр. Кыайы скверин аалай лиэнтэтин кырыы үөрүүлээх түгэнигэр «Үөдэй нэһилиэгэ» МТ баһылыга С.В. Ядреев, РФ уонна Саха республикатын бочуоттаах ветерана, Нам улуунун уонна Искра нэһилигин Ытык киһитэ, краевед И.З. Кривошапкин, Нам улуунун уонна Партизан нэһилигин Ытык киһитэ, СР норуотун хаһаайыстыбатын бочуоттаах үлэһитэ, улуус ветераннарын сэбиэтин председателэ С.Д. Ко-

бякова, Үөдэй нэһилиэтин ветеран сэбиэтин председателэ А.С. Сысолятина, уоттаах сэрри ветерана Ядреев Петр Гаврильевич төрөппүт сизэнэ, З.П. Саввин аатынан Үөдэй орто оскуолатын выпускниката Мария Ядреева кыттыгыны ыллылар.

«Ийэбэ махтал» сквер аал уотун тыһыттан ытыллыбыт «Өйдөбүннүк чүмэчилэр» уматан, маны таһынан тыһынаах гвоздика сибэкки дьөрбөтүн Ытык дьоннорун ааттарын кэриэстэригэр кэлбит бар дьон уурдулар. Бу үөрүүлээх күнүгэ дойдулаахпыт В.Г. Ядреев күндү ыалдыт буолан ырыа түһүлгэтин бэлэх уонна. Аҕа дойду Улуу сэрритигэр кыттыбыт буйуттарыбыт, тыылга Кыайыны уһансыбыт ветераннарыбыт ааттара көмүс букубаларынан суруллан үлэбэ умуллубатын туһугар сүдү үлэлэр өссө да ытыллыахтара турдаҕа.

Е.А. ЭВЕРСТОВА, Үөдэй

ИЙЭБЭ МАХТАЛ

наҕараадалаах Елизавета Петровна Федотова төрөппүт уола, нэһилиэк общественнига Петр Егорович Федотов уонна «Ийэбэ Албан аат» музей салайааччыта, Ленинскэй комсомол бириэмийэтин лауреата, Саха республикатын үөрэҕиритин туйгуна Алексей Дмитриевич Яковлев кырыыдылар. Үөрүүлээх күнүгэ кэлбит күндү ыалдыттар махтал тылларын этэн туран, ситигэ салама баайдылар. Ытык Герой ийэлэрбит ааттарын ааттаан туран кинилэргэ махтал тыл бастыһын анаатылар. Ол курдук, сүгүрүйэбит, махтанабыт Дья-

ва Анна Ивановна, Татаринова Пелагея Дмитриевна, Федотова Елизавета Петровна, Эверстова Екатерина Афанасьевна, Ядреева Анна Александровна, Яковлева Татьяна Васильевна. Билигин Үөдэйбит нэһилиэгэр 3 Герой ийэ оҥолорун, сизэнэрин, хос сизэнэрин, хос-хос сизэнэрин сылаас тапталларыгар угуттанан ньири-бааччы олоһоллор. Үөдэйбит нэһилиэгэр Улуу Кыайы 30 сылыгар, ол эбэтэр 40 сыл анараа өттүгэр, 1975 сыллаахха сквергэ аан бастаан сэрри толоонугар өлбүт буйуттарга аналлаах пааматыннык

От ыйын 7 күнүгэр улууспут аҕам саастаахтара Сизинкэйгэ мустан Улуу Кыайы 70 сылыгар аһамыт үрүг тунах Ыһаагы ыстылар. Бу ыһаахха ыраах сорох нэһиликтэр ветераннара тэринэн кэлбэттилер. Нэһиликтэри дьаһайан, тутан хаан олоһор сорох баһылыктар ветераннарын кытта тэнгэ сылдьан көх-нэм буолбатылар. Ол да буоллар кырдыаҕастарбыт санааларын түһэрбэккэ бэйэлэрин түһүлгэлэрин сизэрэйдик кизгэттилер, дэлэй астаах остуоллары тартылар, ыһаах бары тэрэһинигэр көхтөөхтүк кытыннылар.

Ол кэннэ бастың алгысчыпыт, ССРС культураны туйгуна, СР культураны үтүөлээх үлэһитэ, улууспут Ытык киһитэ Д.И. Кривошапкин аал уотун оттон айах тутан, сыт-сымар таһааран Урдүк айыылартан ааттанан көрдөстө, көңүллэттэ.

Ыһаахты мустубут дьону «Нам улууна» МТ баһылыга А.П. Атласов, СР ветераннарын сэбиэтин председателин солбуйааччы В.О. Иванов, республика ветераннарын сэбиэтин президиумун чилиэнэ, САССР доруобуйатын харыстабылын урукку министри И.И. Местников, улуус ветеран-

САЙЫНЫ АЙХАЛЛААН

нарын сэбиэтин председателэ С.Д. Кобякова, Ленскэй нэһилиэк баһылыга А.Г. Новгородов, Ленскэй нэһилиэк ветераннарын сэбиэтин председателэ В.А. Колесов, улуус депутаттарын сэбиэтин председателин солбуйааччы Е.И. Николаева, «экстремал-сүүрүк», улуус Ытык киһитэ П.С.

Наумов эбэрдэлээтилэр уонна бастың, көхтөөх ветераннарга республика, улуус наҕараадаларын туттардылар. Республика ветераннарын сэбиэтэ 10-тан тахса сүл Үөдэй ветераннарын сэбиэтин салайытыт Үөдэй нэһилиэтин Ытык киһитэ бочуоттаах ааты ылбыт

Хабарова Елена Ивановна «СР бочуоттаах ветерана» бэлиэнэн, Гурьева Татьяна Андреевна, Илья Васильевич Новиковы, Ольга Николаевна Ядрихинскаяны бочуотунай грамоталарынан наҕараадалаата.

Улуус баһылыга А.П. Атласов үлэ ветеранын, СР культураны туйгунун Николай Николаевич Пестрякову бочуотунай грамотанан наҕараадалаата. Нам 2 №-дээх орто оскуолатын учуутала Ирина Дмитриевна Григорьева уонна улуус «Ытык сүбэтин» председателэ Анатолий Иванович Васильев улуус депутаттарын сэбиэтин бочуотунай грамотатын туттулар. С.Д. Кобякова нэһиликтэр ветераннарын сэбиэтин бастың председателлэригэр уонна көхтөөх ветераннарыгар махтал суруктары, сэмэй бэлэхтэри туттарда.

Ыһаахха түһүлгэлэри кизгэттигэ, саха аһын астааһынна, кымыһы онорууга, саха таҕаһыгар, үңкүүгэ күрүстэһиилэр буоллулар. Биэс дьүүлүүр сүбэ (председателэр: М.М. Дьяконова, Н.Н. Тимо-

феева, И.З. Кривошапкин, А.Д. Сыромятникова, Т.А. Гурьева) кыһаллан, ымпыгын-чымпыгын быһааран дьүүлээх, ырытан түмүктэри таһаардылар.

Түһүлгэни кизгэттигэ: I м. - Хатын-Арыы нэһилиэгэ (предс. О.И. Лебедева), бириинэ телевизор; II м. - Көбөкөн (предс. С.И. Романова), бириинэ эл/мясоробка; III м. - Маймага (предс. Т.Д. Колесова), бириинэ эл/өтүүк. Дэлэй астаах сандалы: I м. Хатын-Арыы, бириинэ телевизор; II м. - Ленскэй нэһилиэк (предс. В.А. Колесов), бириинэ мультварка; III м. - Түбэ (предс. А.И. Куприянова), бириинэ эл/өтүүк. Кыһыннар кымыс: I м. - Партизан (предс. О.И. Кривошапкина), бириинэ эл/мясоробка; II-III м. - I Хомустаах (предс. М.Н. Дьяконов), бириинэ блендер. Саха таҕаһа: I м. - М.С. Захарова (Нам), телевизор; II м. - А.С. Никонов дьыэ кэргэнэ (Нам), мультварка; III м. - В.К. Попова (Нам), эл/өтүүк. Үңкүүгэ: I м. - «Изийи» (сал. В.Е. Никонов, Т.А. Гурьева), микроволновка; II м. - Модут (предс. Д.И. Ядрихинская), эл/өтүүк; III м. - I Хомустаах (предс. М.Н. Дьяконов), блендер.

И. ИВАНОВ

ОЛОҔО БИҢИЭХЭ САЛҔАНАР

Биһиги аҕабыт Максим Егорович Никитин 1907 сыллаахха Бөтүг нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Аҕалара эрдэ өлөн, үс уол Роман, Максим уонна Иннокентий соҕдох ийэбэ иитиллибиттэрэ.

Бөтүгнэ 1931 с. «Баакыча» диин тыа хаһаайыстыбаннай артыал тэриллибит. Эдэр Максим Никитин бу колхозка чилиэнинэн кирибит, онтон 1934 с. кинини биригэдьириинэн анаабыттар, кэлин үүт-табаарынай ферматын сэбиэдиссэйинэн үлэлээбит. Урукку былааска, хараҥа үйэбэ төрөөбүт буолан үөрэммэтэр даҕаны, олобу кытта тэнгэ хаамсан испит. Ол курдук, 1940-1942 сс. Көбөкөн нэһилиэгэр Сэбиэт исполкомугар председателлээбит. Бу кураан уонна сэрри саҕаламмыт ыарахан дьылларыгар нэһилиэк дьонун олоһун-дьаһаһын тэрийсигэ, фронтна көмөнү онорууга Максим Егорович элбэх сыратын биэрэн үлэлээбитэ диин бэлиэтиллэр.

Аҕа дойду сэрритин саамай ыар кэмнэригэр 1942 с. фронтна ыңырыллан Арҕаан фронт 15-с мотострелковай биригээдэтигэр тийиэн Сталинград туһаайытынан Орловскай, Курскай тоҕойунан хаан өстөөх утары кыргыспыт. 1943 с. саҕатыгар Харьков куорат туһаайытынан улахан хаан тохтуулаах кыргыһылартан биригээстэригэр ыарахан кыһаҕыбыт. Инньэ тынан, госпитальга ситан эмтэнэн баран, төрөөбүт Бөтүгэр төнөн кэлбит. 1944 сыл олунньутугар колхозтаахтар уопсай муннахтарынан аҕабытын Максим Егоровичи Молотов аатынан колхоз бырабыланын председателинэн быыбардаабыттар. Кини бу доһунаһыгар 7 сыл энкилэ суох

үлэлээбит. 1951 с. оройуонна колхозтар бөдөнсүйүүлэрин кэнниттэн кини бырабыланын председателин солбуйааччынан уонна биригэдьириинэн 1963 с. диэри үлэлээбит. Партия дьыалатыгар үрдүк бэриниилээх, 1946 сылтан коммунист этэ. Үлэлээбит сылларыгар колхозтар олохторо дьаһахтара бөһөгүүрүн туһугар урагы бэриниилээһин, үлэбэ-хамнаска кытаанах ирдэбиллээһин, дьаһалын толорторорун, дьону толуннара майгылааһын туһунан бэйэтин кэмигэр үлэһипиттар ахталлара. Пенсияҕа тахсарыгар Карл

Маркс аатынан колхоз салалтата өр сылларга энкилэ суох үлэтин иһин махтанан туран миинэр атын бэлэхтэбииттэр уонна 100 солк. харчынан бириэмийэлээбиттэр. Кэлин 1967 с. киниэхэ Карл Маркс аатынан колхоз бочуоттаах колхозтаах ытыктабыллаах аатын ингэрииттэрэ. Сэрри уонна үлэ ветерана «Бойбуой үтүөлэрин иһин» уонна да атын 4 мэтээллэринэн, Саха АССР Верховнай Советын Президиумун Бочуотунай грамотатынан наҕараадалаабыта.

Аҕабыт Максим Егорович 1935 с. ийэбитин Попова Анна Семеновна кэргэн ылан, 6 оҥо олох суолугар үктэнэрэн, үөрэхтээн, ыал оҥорбуттара. 53 сыл устата эйэ-дэмнээхтик биригэ олоһорбуттара. Төрөппүттэрибит олохторо биһиэхэ холобур буолар, оҥорбуттугар, сизэнэрибитигэр салҕанар.

Надежда Максимовна ЕМЕЛЬЯНОВА (НИКИТИНА), төрөппүт кыһа, РФ үөрэҕиритин туйгуна, педагогическай үлэ ветерана

ӨКҮЛҮҮН КЭПСЭЭНЭ

Акулина Алексеевна Колесова (Сивцева) олоһун кэрчиктэриттэн.

«Мин 1924 сыллаахха ыам ыйын 25 күнүгэр Нам оройуонун Куһаҥан Ыал нэһилиэгэр Сивцевтэр диин колхозтаах ыалыгар төрөөбүтүм. 12-13-гээхпэр бастаах кылааска үөрэнэ кирибитим. Оскуолабыт оройун киинигэр Намна баар. Ньирээйик арыҕа кыстыгыр этибит. Сайын окко кириэрбит. Кыһыны быһа үөрэнэбит. Сурдубунан Кынаачыдын (Эверстов Игнатий Степанович, Крым босхолоһунун кыттыгылааҕа, сэрриттэн кэлин баран сылгыһыт, биригэдьиир буолбута) аҕа аһаһыбыт. Дьэ, Ньирээйиктэн сыарҕалаах атынан өрө көтүтэн тахсабыт ээ! (күлэр). Аппыт күнү быһа чолоччу баалан турар. Оскуола кэнниттэн сонук төннөбүт. Мин эрдэ олоһобун. Кини быатын төлө ыһтан баран ыстана-аар! Дьэ уонна өрө көтүтөн төттөрү кэлэбит ээ! (күлэр). Аҕам 37 сааһыгар өлбүтэ. Эр киһибит суох буолан хаалла. Аны мин ийэм сүөһүтүн көрөр буолдум. Ийэм Огдоочуйа эр киһи үлэтин барытын толорор, үтүкчү эр киһи курдук туттар-хаптар этэ.

Сэрри сылларыгар тыылга үлэлээбитим. Онно 6-ыс кылааска үөрэнэр этим. Өрөбүл күннэргэ биригэдьиридэр балбаах тиэйтэрэ, хаар түһэттэрэ илдьэ баран хаалаллар. Сайын окко кириэрбит. Күһүн хойукка дылы биһиги оппут бүппэт (күлэр). Оппутун оҕуһунан тийээн кэбиһэбит. Мин уһун сайыны быһа атынан от мустарар этим. Биригэдьиир кыра оҕолор кэлэннэр аппын былдыаан ылан олоһо биэрэн кэбиһтилэр, миигин бугула ыттылар. Бугульдүт – куһаҥан үлэ, ыарахан. Былааммыт элбэбэ бэрт, мизэнэ хаһан да туолбат (күлэр). Сэрри кэнниттэн 1945 сыллаахха Мэхээлэлин холбоспутум (Колесов Михаил Яковлевич, Сталинград кыргыһытын кыттыгылааҕа, кэлин Нам оройуонун райкомун сэкирэтэригэр тийэ үүммүтэ, коммунист). Кыһын холбоспуппут, ахсынныга.

«Хаһаайыстыбатын холбуохха», - диигэ. Кини ол кэмгэ типографияҕа директордыр. Онно биригэдьиир хос биригэдьиир. Типография дьэитигэр хас да сүл олоһорбуптук. Дьукаахпыт сэллэктээх, мин эмиэ ыарыйдым. Хаһа эмэтэ төрөөбүтүм да, оҕолорбут кыраларыгар өлөн испиттэрэ.

Онтон «Книготорг» маҕаһынын таһыгар чааһынай дьыэ туттубуптук. Хотонноохпут, алта сүөһүлээхпит. «Баай кыһыны ылбыккын», - дииллэр кэргэммин. Бу дьыбэ түөрт оҕоломмуспут: Миша, Яша, Дуня, Ирка. Оҕолорбун көрөн кыраларыгар хас эмэ сүл олоһорбутум. Улаатан оскуолаҕа үөрэнэллэригэр аҕалара куруук үлэттэн ордубат, аҕа-аҕа курдук оҕолорун иһпэтэх киһи. Үлэтэ онук этэ. Биригэдьиир Дьукаах эрдэ өлбүтэ. Кини кыра кыһа эмиэ эдэр сааһыгар бараахтаабыта. Атын оҕолорум, сизэнэрим этэнгэ олоһоллор. 14 сизэнээхпин, 27 хос сизэнээхпин, 1 хос-хос сизэнээхпин.

1946 сылтан пенсияҕа тахсыахпар дылы тубдиспансерга сизэстэрэ хаһаайканын үлэлээбитим. Мин иннибинэ биригэдьиир уурайыт этэ, итэҕэстэнэн. Таҕаспын-саппын, малын-салбын ааҕа билэбин, суот-учуот кытаанаҕа. Эмээхситтэр «Эн кэлэнгин байы-тайы бөбө буоллубут», - дииллэрэ. Мэхээлэ өр баһайы типографиятыгар үлэлээбитэ. Хомустаахха үлэли сүлдьыбыта, онтон Аппааныга Дьөгүүр оҕонньордооххо олоһор хас эмэ сүл үлэлээбитэ. Салгыы үүнэн-үрдэнэн Сэбиэктэ үлэли кэлбитэ – оройун дьаһалтатыгар.

Оҕонньорум киэн көүстээх, сымнаҕас майгылаах, аҕыйах саҕалаах холку киһи этэ. Онон көнүл мөбөбүн, этэбин-тыһынабын (сонньуулан кэбиһэр). Аҕыйах сүл буолла өлбүтэ. Мэхээлэм коммунист партиятыгар тиһэҕэр тийэ бэриниилээбэ. «Биһиги дьыалабыт хайаан да тиллиэ», - диин бүк эрэнэрэ». **Кэлсэттэ Сардаана ЭВЕРЕСТОВА**

Былырын баччаларга улууспут VI спортивнай Оонньуулары үрдүк таһымга тэрийэн ытан аар-саарга аатырбыт. «Чакчы спорт бырааһынныгы», «Дети Азии» Оонньуулартан итэҕэһэ суох о.д.а. дин спортсменнар уонна ыалдьыттар сыанабыллара барыбытын үөрдүбүтэ, сүргэбитин көтөхпүтэ.

Бу барыта улуус дьаһалтата, координационнай сэбиэт, тэрийэр комитет, нэһиликтэр дьаһалталара, общественной тэрилтэлэр нэһилиэнньэни Оонньуулары бэлэмниир үлэлэргэ түмэн, чопчу сороктары туруоран — бары бииргэ түмсэн үлэлэбиһит үтүө түмүгэ буолар. Объективнай буолар иннитэн ааспыт сыл от ыйыгар «Спорт Якутии» хаһыат Оонньуулар официальной дневниктэригэр таһаарбыт матырыйаллары билиһиннэрбит.

сыһпаралар олус киэн тэрээһин үлэни туоһулуулар.

Тэрийээччилэр туруоруллубут сороктары үчүгэйдик быһаардылар, мин тэрээһин үлэлэргэ күүскэ үлэлэспит дьонно барытыгар, улуус баһылыга Александр Атласовтан, нэһиликтэр баһылыктара Андрей Новгородовтан (Нам сэл.), Иван Максимовтан (Хамаҕатта), Юрий Слепцовтан (Аппааны), тэрийэр комитет бары чилиэннэриттэн саҕалаан улуус нэһилиэнньэтигэр барытыгар махталбын биллэрэбин. Туох да иннигэнэ, эрэйэ суох барыта чуолкайдик быһаарыллан иһэр.

Оонньуу спортивнай чааһа олус тыһааһынаахтык уонна күүстээх эмоциялар нөҥүө бар-

та, онтон быһыл — 2133. Аңардас бу сыһпаралар VI Оонньуулар далааһыннарын көрдөрөр, икки эрэ төгүл буолбакка, үс төгүл!

Олус тупсаҕай стадион, аныгылыгы КСК уонна Хамаҕатта аарочнай тииптээх бэртээхэй спорт саала спорт сайдытыгар өссө даҕаны сулууспалыа. Аны олус тоҕоостоох транспортнай схема уонна Дьокуускайтан чугаһа манна ханнык баҕарар таһымнаах күрэхтэһиллэри ытарга кыах биэрэр. Стадионга сүрдээх үчүгэй футболнай хоннуу, «Mondo» фирма, олимпиадалар официальной поставщиктарын туйгун хаачыстыбалаах сүүрөр дорожката үрдүк ситиһиллэри араҥаччылыыр.

арыалдыгытаах 3 чаас оннугар 12 чааһы быһа айаннаан туоратыбыт. Онон мандатнай хамыһыаҕа хойутуу сыһыспытын, балаһыанньаны өйдөөн, сөпкө быһаардылар.

Манна кэлээт бастакы мүнүүтэлэртэн тэрээһин өтүнэн, бэлэмнэни үлэлэргэ уопут атастаһы сизэрин умнубакка сырыттыбыт. Тоҕо диэтэргит, 2018 с. биһиэхэ VII спортивнай Оонньуулар ытыллыбыттара, онно бастын уопуту туһанарбыт хайаан даҕаны наада.

Дьулустаан Егоров, Чурапчы улууһун спорка управлениетын начальнигы солбуйааччы: «Биһиги улууспуттан 140 спортсмен, 22 нэһилиэк баһылыктара уонна спорт федерацияларын бэрэстэбииттэллэрэ, 17 тренер уонна 3 медперсонал специалиһа кэллилэр. Сорокпунт үрдүк — 10 кыһыл көмүс, 20 үрүҥ көмүс уонна 30 боруонса мэтээллэр.

СИТИИИЛЭРГЭ КЫНАТТЫЫР ООҢЬУУЛАРБЫТ!

СУОЛ БАРЫТА НАМҢА ТИЭРДЭР

СР норуоттарын VI спортивнай Оонньууларын Уота 1022 км айаннаан Нам улууһугар кэллэ. Санатан эттэххэ, Уот эстафетатын старда бэс ыйын 29 күнүгэр Өлүкүмэ куоракка бэриллибитэ, 4 сыл анараа өттүгэр манна V Оонньуулар ытыллыбыттара. Уоту 6 чулуу спортсменнар, Сочи-2014 Олимпийскай оонньуулар эстафеталарын кытыылааҕа Дмитрий Горохов салалтатынан, аҕаллылар. Икки нэдиэлэҕэ Уоту республика 34 нэһиликтэринэн кэриттилэр. От ыйын 5 күнүгэр факелы Нам улууһугар аҕалан бары нэһиликтэри кэритэн от ыйын 9 күнүгэр Нам селиэнньэтигэр VI спортивнай Оонньуулары үөрүүлээхтик аһыы церемониятыгар киллэриэхтэрэ.

Н. БЯСТИНОВ

НАМҢА СПОРТ ДЫҢНЭЭХ БЫРААҤЫННЫГЫ

Спорт хас биридди көрүҥүн Россия атын регионнарыттан ыңырыллыбыт техникескэй инспектордар кэтээн көрөллөр. Ол курдук, волейболу Хабаровскайтан техническэй ин-

спектор Борис Воротилов көрө-истэр: «Мин эһиги спорка министригитин кытта кэпсэтиибэр Саха сиригэр волейболу сөргүтөр наадатын бэлиэтэтибит. Бу олус маассабай уонна куораттарга эрэ буолбакка, дэриэбинэлэргэ тийиэ тэнийэр көрүн. Аңардас волейболу эрэ ахтыбакка Намга спорт дыҥнээх бырааһынныгы буола турарын бэлиэтиэм этэ».

С. КАЗАКОВ

«ООНЬУУ ТЭРЭЭБИНИН 9 БААЛЫНАН СЫАНАЛЫБЫН»

СР правительствотын председатели солбуйааччы Александр Власов: «Мин күрэхтэһилэр тэрээһин өрүттэригэр эһиэттээхпин, ол курдук, аһатыы, олохтоһун, уунан-уотунан хааччыы о.д.а. 10 бааллаах системанан Намга буолар Оонньуулар тэрээһиннэригэр 9 баалы туруоруом этэ. Бары өттүн ыарагалатан сыналаатахха, бэлэмнэни өттүнэн бу Оонньуулар кэнники сылларга саамай чулуу буоллулар».

А. КОЛОТОВ

ТЭРИЙЭЭЧЧИЛЭР САНААЛАРА

«ҮТҮӨ ҮГЭСТЭР САЛБАНЫАХТАРА»

Михаил Гуляев, республика спордун министри: «VI Оонньууларга 14 көрүҥнэ 2133 спортсмен кыттар, оттон культурнай программаны, бочуоттаах ыалдьыттары, СМИ бэрэстэбииттэллэрин, ИДьМ уонна МЧС үлэһиттэрин о.д.а. аахтаахха 4 тыһ. тахса киһи хабылына. Бу

да. Чэпчэки атлетикаҕа республика 4 рекорда олохтонно. VII Оонньуулар Аммаҕа буолуохтара, онно инбэлииттэр спортара — параолимпийскай уонна сурдоолимпийскай дьисциплинэлэр — эбии кириэхтэрэ. Үтүө үгэстэр салҕана туруохтара!».

«СПОРТ — ДЬОНУ ТҮМЭР МОДУН КҮҮС»

Александр Атласов, Нам улууһун баһылыга: «Сочи Олимпиадатыгар 2300 спортсмен кытытыта, биһиги даҕаны Оонньууларбытыгар биир очко кытына. Бу Оонньуулар тэрээһиннэригэр улуус нэһилиэнньэтэ бары биир киһи курдук турунан үлэлэбиттэрэ үтүө түмүктэрин спортсменнар уонна ыалдьыттарбыт сөҕө-махтайа көрдүлэр. Номнуо билигин этиэххэ сөп — Оонньуулар ситиһилээхтик аастылар, онуоха улуустаабы тэрийэр комитет республикатаабы комитеты кытта ыкса үлэлэстэ, бары боппуруостар тутта быһаарылынылар.

Спорт дьону-сөргөни түмэргэ модун күүс буоларын бары даҕаны көрө итэҕэйдит. Бу Оонньуулар улууспутун инникитин да спорка эрэ буолбакка, олох бары салааларыгар ситиһиллэргэ кынаттыаҕа».

«БЭЙЭБИН ОЛИМПИАДАҒА СЫЛДЫАР КУРДУК САНААБЫН»

Георгий Балашкин, спорт министирин бастакы солбуйааччы: «Өлүкүмэҕэ V Оонньууларга 770 спортсмен кытыты-

Биир бэйэм Олимпиадаҕа сылдьар курдук сананабын, манна спорт бырааһынныгы атмосфератын бары бэлиэтииллэр.

«СУДЬУЙАЛАР ХААЧЫСТЫБАЛАРА ҮРДҮҮР»

Альберт Трофимов, Оонньуулар кылаабынай судьуйалара, Дьокуускай к. 4 №-дээх ДЮСШ директоры: «Атмосфера кими баҕарар долгутар, сөхтөрөр! Бу күннэргэ биир даҕаны санньыарбыт, сонгуорбут сирэй көстүбэт. Саамай үчүгэйэ Нам киинигэр КСК уонна стадион олус үчүгэй сиргэ тутулулубут. Бастакы күн күүстээх ардах түспүтэ да, улаханнык санааны саппаһырдыбата. Тэрээһин өттүнэн барыта энкилэ суох, үлэлииргэ толору усулуобуйа хааччылыбыт.

Оонньуулар хас биридди көрүҥнэригэр техническэй инспектордар, россияйскай уонна аан дойдутаабы категориялаах судьуйалар кытытыгытара Оонньуу таһымын, судьуйалааһын хаачыстыбатын лаппа үрдэттэ».

СПОРТСМЕННАР, БЫЛДЫТТАР СЫАНАБЫЛЛАРА

Макар Тимофеев, Амма улууһун спорка управлениетын начальнига: «Намга диэри суол эрэйдээх сорус буола, ардахтар күүскэ түһэннэр Амматтан Майаҕа диэри трассаны трактор

Нам улууһугар VI спортивнай Оонньуулары олус үчүгэйдик тэрийбиттэригэр улахан махталбытын биллэрэбит, үрдүк планканы олохтоотулар. Былырын баччаларга «Манчаары Оонньууларын» ытыгыга биһиги да долгуйуу, сүүрүү-көтүү бөҕө буолбуппунт».

Филипп Стручков, ХИФУ сүүмүрдэммит хамаандатын чилиэнэ: «Мин Намга аан бастаан кэллим. Бастакы көрүүлэrim — Нам селиэнньэтэ олус ыраас, тэрээһин үрдүгэ тутта көстөр, бары спортивнай объекттар бэйэлэриттэн чугас, компактнай, бу күрэхтэһиллэри көрөргө олус табыгастаах. Маннык Оонньууларга бастакытын кытытабын. Тус санаабар, Дьокуускай куорат хамаандата бастын сөп».

Ассоль Сидорова, Чурапчы улууһун сүүмүрдэммит хамаандатын чилиэнэ: «Мин Чурапчы улууһун хамаандатыттан гиревый спорт көрүҥнэр кытытам. Онон бастакы миэстэлэргэ дьулуһуоҕум. Бэҕэһэ эрэ кэллибит — эмоция баһаам, спорт бырааһынныгы тыһына күүскэ биллэр».

Саргылана Михайлова, Кэбээйи улууһун сүүмүрдэммит хамаандатын чилиэнэ: «Бүгүн ыстаныыга 6-с миэстэҕэ тигистим, дыҥнар, 5-с миэстэҕэ санаммытым. Стадион дорожката олус үчүгэй, тэрээһин өттүнэн барыта энкилэ суох. Биһигини Аппааньыга интернакка түһэрдилэр, аһыыр сирбит чугас — орто оскуолаҕа. Урут Оонньуулары телевизорунан көрөрүм, билигин бэйэм кыттарбыттан астынабын».

Бэчээккэ бэлэмнээтэ В. ГАВРИЛЬЕВ

2015 сыл –

Россияда Литература сыла

Убаастабыллаах ааҕааччы, бүгүн кэпсэтэр эдэр киһим – биһир дойдунулаахпыт, Россиятаагы театральнай искусство университетин студена, Саха театрыгар литературнай чаас сэбиэдиссэин үлэһитэ Ангелла Попова. Кини литератураҕа, театрга сыһыанын туһунан биһирин билэ, сэргии аах.

– Ангелла, баһаалыста бэйэҥин билиһинээр эрэ, хаһаангыттан хоһоон суруйар буолбуккунуй, айар үлэҕэ, литератураҕа сирдээбит дьонун кимнээхтэрий?

Россия үтүөлээх артыыһа, СР народнай артыыһа Ефим Николаевич Степанов миһигин күүскэ өйөөтө диэхпин син. Былырын Таатта улугуһугар театроведческой командировкаҕа илдьэ сылдьыбыта – саха бастакы народнай артыыскаата Дарья Слепцова төрөөбүт алааһыгар Уолба нэһилиэгэр, кини аймактарын кытта көрсө, матырыйаал хомууһун кэлбиппит. Быйыл Ефим Николаевич саха театрын чинчийэр улахан учуонай Валентина Александровна Чусовскаялыын билсиппинэрэ. Мин саныахпар, сити курдук анаан-минээн бары учууталларым идэбэр, олохпор бэлэмнээбиттэр дии саныбын. Онон мин

эбин талааннаах киһи курдук көрбөспүн. Талааннаах киһи ологу атыннык ылынар, көстүбэти сэрэйэр буолар уонна наар ыранан олоһор, тулатыгар кэрэни була сатыыр, ирдийэр, оноро сатыыр. Онук дьон олус уйан, сырдык дууһалаах буолаллар, быһыылаах, оҕотук сананар, куруук төлөттөөх сүрэхтээх максималистар. Онтон мин буоллабын, өһөс соҕус киһибин, олох хара-үрүгү өрүттэрин тэнгик, буолуохтааҕын курдук ылынабын, ол атын, талаан буолбатах. Мин саныахпар, киһи бэйэтин кыаҕын уонна мөлгөх өрүтүн билээхтээх. Суруйар киһи араас буолар. Олортон сороҕо талааннаах, сороҕо талаана суох. Бу

КЫЫС ОҔО УОННА ИЙЭ

(цикл)
1

Эн биһи — биһир биһиктээхпит: Утуйар уубар Эн миһигин биһигин — Эһиһигин мин түүлбэр иһилиһибин.

Эн биһи — биһир утумнаахпыт: Купшут-сүрбүт быстыбат ситиһитин Айыһыһыт алҕаан ситимнээбит.

Эн биһи — биһир сүрэхтээхпит: Удараабат тапталбыт иһиһитин Күн-дьыл эргиринэн кэпсибит.

Эн биһи — үйэлэр тухары — иккиэбит — Сүүрүгүрэр Куйаар долгунугар Бэйэ-бэйэбитин бэлэктибит.

Эн биһи — биһир биһиктээхпит: Олох уонна түүл икки ардынан Өлүү суоҕун билгэлибит.

2

Истий, Ийэ! — тугуй, Тоойуом? Кыыс оҕо кута-сүрө Ийэтиттэн утуманар, Кыыс оҕо сүрүө Ийэтигэр — тэбэр.

Тугуй, Тоойуом? — Ийэ, ылаа! Сүргэбин көтөҕөн Күн сылаас утахтарын Тойуккуттан сүөрөн Биһикпит тула көтүтүөх...

Истий, Ийэ! — тугуй, Тоойуом? Төбөбүтүн холбооммут Чуумпуран олорон Санаа быатын сүөрөммит Айыы сириг иһилиэх...

Тугуй, Тоойуом? — Ийэ, мичээрдээ! Көрөбүн буолбаат бэйэҥин Күлүмүрдүү нүүрүбэр — Истэҕин буолбаат бэйэҥин Ылаһы ырыабыр...

Истий, Ийэ! — тугуй, Тоойуом? Соҕотохсуйан да баран — иккиэ хаалан — Олох дьолун кэпсэхпит — Төһөнөн ыраахпыт — очнонон чугаһаан — Биһир киһи кэриэтэ — биһир — сүрэхпит...

3

Мин Ийэм — оҕом курдук, Сүрэхпэр биһирдэбин Биһир киһи кэриэтэ олорон ааспыт олохпутун...

Айылаа маанылаах оҕолоро Тыаны олус таптырыбыт, Уһун мастар чуумпуларын Өйдүүр этибит, иккиһэйбим...

Биһиги анаан-минээн сылдьар Үс ытык сирдээх этибит: Тиит ойууругар — үс бэскэ, Хатын чарангар — тэтигнэргэ, Үрэх үрдүгэр — Аар Хатынгга.

Бэстэригин кууһампыт Өөр-да өр чуумпуран турааччыбыт, Тэтигмит аныгар сай ахсын — Тыл тыһынын иһилирибит...

Онно утары олорон Биһир тылы түһэрбэккэ, Чуумпуран, мичээрдэһэн Кэпсэтэрибит-кэпсирибит...

Аар Хатынмыт чарангар Аан бастаан сүүрүк күлэрэ, Аан бастаан нургуһун тыллара, Аан бастаан сир аһа ситэрэ, Аан бастаан күһүн кэлэрэ...

Оо, Көмүс күһүн ол онно эрэ Кэлэр курдуга, аан бастаан, Күөх да буолара онно халлаан - Сэбирдэхтин, ол халлаанга, Биһиги иккиэн үгүкүүлүүрүбүт...

Саас-сайын-күһүн — эргиригэр Тэнгэ хаамсан иһэрбит — Доҕордоһор мастарбытын Хас дьыл кэмин ахсын кэтирибит - Айылаһынын кэпсэтэрибит...

Биһир киһи кэриэтэ Олорон ааспыт эйгэбит Олус кэрэ этэ — дьингээх этэ.

Ангелла ПОПОВА,
Бэс ыйын 1-2 кк., 2013 с.
Москва к.

Ангелла ПОПОВА : «КИҢИ БАРЫТА ГЕНИЙ БУОЛАН ТӨРӨӨБӨТ»

– Мин Бөтүн нэһилиэгиттэн төрүттээхпин. Таллан Бүрө аатынан орто оскуоланы 2008 сыллаахха бүтэрбитим уонна тутта, ол саҕана СГУ-га, саха тылын уонна төрүт културатын үөрэтэр факультетка туттарсан кирибитим. Хоһоону нууччалыы суруйан саҕалаабытым. Тоҕотун билбэппин, ааҕар кинигэм нууччалыы буолан дуу... Ону билэн нуучча тылын уонна литературатын үөрэтэр учууталым Нина Никитична Баишева улаханнык өйөөбүтэ, бэлэмнээн, олимпиадаларга кытыннарар буолбута, онно миэстэлэһэн бэйэбэр эрэнэр буолбутум. Аны бастакы хоһоонум кинигэтин «Звезды зовут» диэн ааттаан оскуола иһинэн таһаартарбыта – бу суруйан саҕалаан ээр киһиэхэ улахан өйбүл эбит. Салгыы Дмитриева Руслана Владимировна өйөөн, улуустаагы библиотекаҕа «Простые мысли» кинигэм сүрэхтэниитин онотторбута. Аны 5-с дуу, 6-с дуу кылааска үөрэнэр сылларбар, биһиргэ үөрэнэр кыргыттарым хоһоон суруйар тэтэрээппин музыка учууталыгар Суздадова Ньургуйана Николаевна көрдөрбүттэр этэ, ону киһи саха тылын уонна литературатын учууталыгар Матрена Дмитриевна Новородова көрдөрбүт. Онон Таллан Бүрө поэматынан ааттаммыт оскуола иһигэр ытыллар «Хотойук» диэн литературнай куруһуокка сылдьар буолбутум. Салайааччы Матрена Дмитриевна, нууччалыы суруйар сатыырым иһин буолуо, Былатыан Ойуунускай үбүлүөйдээх сылынан «Кэтэһии» хоһоонун тылбаастата биэрбитэ, ол үлэм биһирэбил диплому ылбыта.

Ити курдук айар үлэм салҕанан испитэ. Матрена Дмитриевна «Инникигэ хардыыга» кытыннарар буолбута – «Таллан Бүрө – тылбаастыт» диэн теманан республикаҕа тиийбиппит. Учууталым бу темабытын университетка сизээн киллэрэн тылбааста кафедратыгар сүбэлэппиппит. Манна ыйан-кэрдэн биэрбит киһим, Акулина Александровна Васильева, кэлин дипломум салайааччыта буолан, өйөөн, сүбэлээн туран бу маннаагы үөрэхпин бүтэртэрибитэ. Эдэр суруйааччылар сүбэ мунһахтарыгар эмиэ учууталым Матрена Дмитриевна илдьэ сылдьыбыта, ити эмиэ оскуола сылларыгар – 10 кылааска. СГУ-га эмиэ учууталларым улаханнык өйөөбүттэрэ. Кинилэр: «Сэргэлээх киһилэрэ» литературнай куруһуок салайааччыта, литературовед, Архипова Елена Афанасьевна, кураторым Гаврил Григорьевич Торотоев, кафедрам салайааччыта, нууччалыы-саха тылы тылбаас уонна саха тылын стилистикатын кафедратын сэбиэдиссэйэ Васильева Саргылаана Прокопьевна. Кэлин бу ГИТИС-ка үөрэнэр сылларбар (Российский Университет Театрального Искусства) критика салатыгар маастарым Анна Анатольевна Степанова улаханнык өйөөтө. Бу диэн этгэххэ, биһир дьийбэ баар – маннаагы куурсум салайааччыта Гаврил Торотоев сэттинны 14 күнүгэр, онтон анараангы маастарым Анна Степанова сэттинны 13 күнүгэр күн сириг көрбүттэр, онон мин туох барыта ситимнээх дии саныбын.

2011 сыллаахха манна университетка үөрэнэ сырыттаһытына, ГИТИС-ка үөрэнэ барарга күрэх биллэрибиттэрэ – бу Ил Түмэн председателэ Александр Николаевич Жирков быһаачы салалтатынан ытыллыбыт тэрээһин этэ. Ол курдук, үс оҕо Москваҕа үөрэнэр буолбупт. Бу ыам ыйыттан Саха театрыгар литературнай чаас сэбиэдиссэинэн үлэли киридим. Театрга чугаһыырбар

бу учууталларбар, өйөөччүлэрбэр түгүнүнэн туһанан мунура суох махталбын тиэрдиэм этэ.

– Идэн туһунан кэпсээ эрэ?

– Бастакытынан, саха тылын учууталабын, нууччалыы-саха тылы тылбааста кафедратын бүтэрбитим, иккиһим, театральнай критик, театровед, театры чинчийээччи, театр историатын үөрэтээччи. Эмиэ да тыл үөрэхтээҕэ, эмиэ да критик, эмиэ да поэт дэнэр солутта суох курдук. Онон мин идэм – суруйуу. Ол эрэн миэхэ айымнылаах идэ быдан чугас курдук саныбын, наука буолбатах, онон билигин да бэйэбин көрдөнөр санаалаахпын. Көстөн иһиээ. Урут поэзияны кэрэхсириим, элбэҕи суруйар курдук, билигин хоһоон суруйарга иһии тиийбэт курдук. Прозаҕа ситэн-хотон соруммут киһи дуу диһин да, билбэтим, онно эмиэ кыах уонна сүрэх наада. Миһигин соҕотох ийэ Мария Попова атаһыгар туруоран, иитэн улаатыннарбыта. Кини төгүрүк сыл устата айылҕаҕа сырытыннарар этэ. Тоҕо эрэ ону буолуохтааҕын курдук ылынар эбиппин, билигин ол сирдэрбэр сылдьыбатаҕым төүрт сыл курдук буолла. Дьининэн, ылынар туран суруйбатаҕым эмиэ ыраатта, ийэм ыйан-кэрдэн, сүбэлээн биэрэн, хас биһирдии ылысыт санаабын тэнгэ иитиэхтэһэн сайыннара сылдьыбыт эбит... Билигин айарбын бары өтүнэн санаа атастаһан өйүүр-өйдүүр киһим суох. Ол иһин олус элбэх былааннаммыт эрэри, сиппэтэх айымнылардаахпын. Ол да буоллар, биһир хоһоон кинигэтин үлээннээхтэrim өйөөннөр – поэт, редактор Зина Архипова редакциялаан, быйыл тахсыах курдук буолла. Кинигэм аата «Тыһынаахтарга» диэн, бу олох, айымны туһунан хоһоонор...

– Хоһоону суруйа үөрэниэххэ сөп дуо? Биһир айылҕаттан бэрлидибит талааннаах эрэ буоллаххына суруйабын дуу?

– Мин саныахпар, хоһоону суруйарга улахан талаан наада суох. Киһи барыта тус-тупса, кимиэхэ да тэнгэспэт, олоххо ураты көрүүлэрдээх, ону сурукка тиһэн иһиэххэ наада. Билигин интернет үйэтэ, социальнай ситим нөҕүө блогердар төһөнү баар суруйаллар, онон киһи барыта суруйар да, ааҕааччы да киэн эйгэтигэр тахсар кыахтанна. Бэй-

олох көстүүтэ, киһи барыта гений буолан төрөөбөт.

– Билиһини литература туругун хайдах сыаналыһытын? Онно саха литературата төһө сөп түбэһэрий?

– Нуучча литературатын билиһини таһыма, билиһини нуучча театрын таһымыттан кыратык хаалар диэхпин сөп. Тоҕо диэтэр, театр олох туох баар өрүтүн, мань таһынан, буола турар олоҕу, политикаҕа, экономикаҕа тиийэ, аны туран тылы-өһү – уларыһытын, сайдыытын – литературатааҕар ордук ылынан чинчийэр да, көрдөрөр да буолла. Ол өссө 2000 сыллартан, аан дойдуну кытта кэпсэтэр туруктаах, ол эбэтэр Европаны кытта театрга диалог баар. Бу театрга турар нуучча драматургията үчүгэй туруктааҕар көстөр. Драматургияны суруйар дьон, театр эйгэтигэр тахсыбыт дьон, литературнай эйгэтэн буолбатах. Билигин, холобура, классическай литература туругун «көмүскээччилэр» араас цензурнай политиканы иитиэхтииллэр – «суруйааччы манньк эппэтэ» диэн испэктээкили саптараллар. Онтон испэктээкил диэн бэйэтэ эмиэ ураты сокуоннардаах айымны: режиссер, кини олоһор кэмэ уонна суруйааччы айымныта бэйэ-бэйэлэрин кытта хардарыта дьайсан испэктээкил диэн аптаах айымны төрөөн тахсар. Театр диэн аңардас көрдөрүү буолбатах, араас бүтэйдии таайы (подсознание) оонньуута, аны художник-айааччы кэмин кытта кэпсэтэр тыла, онон кини талааннаах киһи буоллаҕына, аңардас өйүнэн эрэ салайтарбат, кини ордук курдаттыы таайан (интуиция) салайтарар. Оннук ханнык баҕар улахан художник үлэлиир, айар. Онон бу билигин баар буолбут цензура улуу нуучча литературатын бүтүн ис хоһоонун утарар, отой да сотон кэбиһэр курдук. Нуучча литературата киһи көңүлүн, киһи толкуйа, санаата көңүл буоларын туһугар охсуһан кэлбит литература буолар, цензура суоҕун туһугар охсуспут улуу литература, «көмүскээччилэргэ» наадыбат дии саныбын. Онтон саха литературатын уопсай туругун эмиэ бу театр өтүттэн ылан көрдөххө, эмиэ уустуктардаах. Холобура, Андрей Саввич Борисовка бэйэтин кэмигэр эһиэттэһэр, хардарар Николай Лугинов баар буоллаҕына, билигин режиссер Сергей Потапов таһымыгар эһиэттэһэр суруйааччы суох курдук. Уопсайынан, литература таһымын хаһан баҕарар драматургия көрдөрөр. Антон Чехов – улуу драматург, ол иһин нуучча улуу театра баар. Биһиги режиссердарбыт Ойуунускайы, Шекспири кытта биһир тыһынан кэпсэтэр таһымнаахтар уонна бэйэлэрэ кимнээҕэр үчүгэй драматургтар дии саныбын – ол иһин саха театра баар. Мин эйгэм билигин театр, онтон этэргэ дьылы «всяк кулик свое болото хвалит», мань учоттуохха наада дии саныбын, литератураны быһа этэн кэбиһэр санаам суох уонна литература эйгэтин 100 быраһыан билэбин дэмэппин.

– Эңсиэли хайыат ааҕааччыларыгар, ычакка баҕа санаан?

– Хайыат сурутааччыларыгар баҕарым этэ, күннээҕини сыаналыһалларыгар, чугас дьоннорун харыстыһалларыгар, баалларыгар таптыһалларыгар, махтаналларын этэ сылдьалларыгар. Олох аһары кылгас, онтон киһи сүрүө дириг эбээт. Саха киһитэ сороҕор этиэхтээҕин кэмчирэйиэн дуу, сүөгүлээн дуу эппэккэ хаалар идэлээх...

– Ангелла, интэриһинэй кэпсээнин иһин махтанабыт, үөрэххэр, айар үлэҕэр ситиһиллэри баҕарабыт.

Кэпсэттэ Л. НОГОВИЦЫНА

Понедельник, 13 июля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10 Контрольная закупка
12+
09.45 Жизнь здорово! 12+
10.55, 03.05 Модный приговор
12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20 Сегодня вечером 16+
14.30 Без свидетелей 16+
15.10, 04.05 Мужское / Женское 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние новости
18.45 Давай поженимся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
21.30 Т/с «Найти мужа в большом городе» 16+
23.35 Городские пижоны 18+
01.15 Х/ф «Плохие девочки» 16+

Вторник, 14 июля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10, 04.25 Контрольная закупка
12+
09.45 Жизнь здорово! 12+
10.55 Модный приговор
12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20, 21.30 Т/с «Найти мужа в большом городе» 16+
14.30 Без свидетелей 16+
15.10 Мужское / Женское 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние новости

18.45 Давай поженимся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
23.30 Городские пижоны 18+
01.10, 03.05 Х/ф «Австралия» 12+

Среда, 15 июля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10, 04.20 Контрольная закупка
12+
09.45 Жизнь здорово! 12+
10.55, 03.20 Модный приговор
12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20 Т/с «Найти мужа в большом городе» 16+
14.30 Без свидетелей 16+
15.10 Мужское / Женское 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние новости
18.45 Давай поженимся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
21.30 Т/с «Ветреная женщина» 16+
23.10, 00.05 Городские пижоны 18+
01.15, 03.05 Х/ф «В тылу врага» 16+

Четверг, 16 июля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10, 04.25 Контрольная закупка
12+
09.45 Жизнь здорово! 12+
10.55, 03.25 Модный приговор
12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20, 21.30 Т/с «Ветреная женщина» 16+
14.30 Без свидетелей 16+
15.10 Мужское / Женское 16+
17.00 Наедине со всеми 16+

18.00 Вечерние новости
18.45 Давай поженимся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
23.10 Х/ф «Выживут только любовники» 18+
01.25, 03.05 Х/ф «Омен 4» 18+

Пятница, 17 июля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00
Новости
09.10, 04.20 Контрольная закупка
12+
09.40, 12.10 Женский журнал
12+
10.00 Жизнь здорово! 12+
11.00 Модный приговор 12+
12.20 Т/с «Ветреная женщина» 16+
14.30 Без свидетелей 16+
15.10 Мужское / Женское 16+
17.00 Жди меня 12+
18.00 Вечерние новости
18.45 Давай поженимся! 16+
19.50 Поле чудес 12+
21.00 Время
21.30 Три аккорда 16+
23.10 Городские пижоны 16+
00.15 Х/ф «11.6» 16+
02.10 Х/ф «Вторжение» 16+

Суббота, 18 июля

05.10, 06.10 Х/ф «Воры в законе» 16+
06.00, 10.00, 12.00, 15.00
Новости
07.05 Х/ф «Найти и обезвредить» 12+
08.45 Смешарики. Новые приключения 6+
09.00 Играй, гармонь любимая! 12+
09.45 Слово пастыря 12+
10.15 Смак 12+
10.55 Василий Ливанов. Кавалер и джентльмен 12+
12.15 Идеальный ремонт 13.10, 15.15 Т/с «Личная

жизнь следователя Савельева» 16+
17.20 Угадай мелодию 12+
18.00 Вечерние новости
18.15 Кто хочет стать миллионером? 12+
19.15 Достояние Республики 12+
21.00 Время
21.20 Сегодня вечером 16+
23.00 КВН 16+
00.30 Х/ф «Таинственный лес» 12+
02.30 Х/ф «Цвет денег» 16+
04.40 Мужское / Женское 16+

Воскресенье, 19 июля

05.45, 06.10 Х/ф «Коллеги» 12+
06.00, 10.00, 12.00
Новости
07.50 Армейский магазин 16+
08.25 Смешарики. ПИН-код 6+
08.35 Здоровье 16+
09.40 Непугуевые заметки 12+
10.15 Парк. Новое летнее телевидение 12+
12.15 Фазенда 12+
12.50 Горько! 16+
13.40 Теория заговора 16+
14.40 Х/ф «Приходите завтра...» 12+
16.35 Олимпиада-80. Больше чем спорт 12+
17.40 Музыкальный фестиваль «Голосающий Кивинь» 16+
21.00 Время
21.20 Х/ф «Танцуй отсюда!» 16+
23.00 Танцуй! 16+
01.00 Х/ф «Казанова» 16+
03.10 Модный приговор 12+
04.10 Контрольная закупка 12+

РОССИЯ 2

Понедельник, 13 июля

12.30 Панорама дня. LIVE
13.55, 16.25 XXVIII Летняя Универсиада. Художественная гимнастика. Прямая трансляция
15.40, 18.10, 05.50 Большой спорт 12+
18.30 Х/ф «Гитлер капут!» 16+
20.20 Х/ф «Ярослав» 12+
22.20, 07.50 24 кадра 16+
23.25, 01.10 Т/с «Позывной «Стая»» 12+
03.05 Диверсанты 12+
04.00 Т/с «Летучий отряд» 12+
06.10 Эволюция 16+
08.45 Смешанные единоборства. М-1 Challenge. С. Харитонов - К. Гарнер 16+
11.00 Х/ф «Временщик. Танк Пороховщикова» 12+

Вторник, 14 июля

12.30 Панорама дня. LIVE
14.30, 16.15, 03.55 Т/с «Летучий отряд» 12+
18.00, 05.40 Эволюция 16+
19.05, 01.35, 02.40 Большой спорт 12+
19.25 Церемония закрытия XXVIII Летней Универсиады. Прямая трансляция
22.00, 23.45 Т/с «Позывной «Стая»» 12+
01.55 Фехтование. Чемпионат мира. Прямая транс-

Среда, 15 июля

16.00, 05.45 Эволюция 16+
17.45, 01.30, 02.40 Большой спорт 12+
18.05 Х/ф «Марш-бросок. Особые обстоятельства» 16+
21.40, 23.35 Т/с «Позывной «Стая»» 12+
01.55 Фехтование. Чемпионат мира. Прямая трансляция
03.00 Диверсанты 16+
03.55 Т/с «Летучий отряд» 12+
07.20 Основной элемент 12+
07.55 Рейтинг Баженова 16+
09.05 Профессиональный бокс 16+
11.00 Х/ф «Временщик. Спасти Чапая!» 16+

Четверг, 16 июля

12.30 Панорама дня. LIVE
14.25, 04.15 Т/с «Летучий отряд» 12+
16.10, 06.05 Эволюция 16+
17.45, 01.45, 03.00 Большой спорт 12+
18.00 Х/ф «Дело Батагами» 16+
22.00, 23.50 Т/с «Позывной «Стая»» 12+
02.05 Фехтование. Чемпионат мира. Прямая транс-

ляция
03.00 Диверсанты 16+
07.15 Моя рыбка 12+
07.30 Диалог 12+
08.00 Профилактика до 16.00

Среда, 15 июля

16.00, 05.45 Эволюция 16+
17.45, 01.30, 02.40 Большой спорт 12+
18.05 Х/ф «Марш-бросок. Особые обстоятельства» 16+
21.40, 23.35 Т/с «Позывной «Стая»» 12+
01.55 Фехтование. Чемпионат мира. Прямая трансляция
03.00 Диверсанты 16+
03.55 Т/с «Летучий отряд» 12+
07.20 Основной элемент 12+
07.55 Рейтинг Баженова 16+
09.05 Профессиональный бокс 16+
11.00 Х/ф «Временщик. Спасти Чапая!» 16+

Вторник, 14 июля

12.30 Панорама дня. LIVE
14.30, 16.15, 03.55 Т/с «Летучий отряд» 12+
18.00, 05.40 Эволюция 16+
19.05, 01.35, 02.40 Большой спорт 12+
19.25 Церемония закрытия XXVIII Летней Универсиады. Прямая трансляция
22.00, 23.45 Т/с «Позывной «Стая»» 12+
01.55 Фехтование. Чемпионат мира. Прямая транс-

Четверг, 16 июля

12.30 Панорама дня. LIVE
14.25, 04.15 Т/с «Летучий отряд» 12+
16.10, 06.05 Эволюция 16+
17.45, 01.45, 03.00 Большой спорт 12+
18.00 Х/ф «Дело Батагами» 16+
22.00, 23.50 Т/с «Позывной «Стая»» 12+
02.05 Фехтование. Чемпионат мира. Прямая транс-

ляция
03.20 Диверсанты 12+
07.35, 08.10 Полигон
08.35 Смешанные единоборства UFC 16+
11.00 Х/ф «Временщик. Яantarная комната» 16+

Пятница, 17 июля

12.30 Панорама дня. LIVE
14.25 Т/с «Летучий отряд» 12+
16.10 Эволюция 16+
17.45, 00.05, 02.30 Большой спорт 12+
18.05 Х/ф «Дело Батагами» 16+
20.30, 22.15 Т/с «Позывной «Стая»» 12+
00.25 Фехтование. Чемпионат мира. Прямая трансляция
02.50 Иду на таран 12+
03.45 Х/ф «Охотники за караванами» 16+
07.30 Эволюция 16+
09.00 Неспокойной ночи 16+
10.00 Смешанные единоборства. BELLATOR. А. Корешков - Д. Лима. Прямая трансляция

Суббота, 18 июля

12.00 Панорама дня. LIVE
14.00 Х/ф «Приказано уничтожить! Операция «Китайская шкатулка»» 16+
17.20, 23.30, 02.00 Большой спорт 12+
17.40 24 кадра 16+
18.10 Х/ф «Средь бела дня» 16+
19.55, 21.40 Т/с «Две ле-

ганды» 16+
23.55 Фехтование. Чемпионат мира. Прямая трансляция
02.20 Х/ф «Утомленные солнцем 2. Предстояние» 12+
05.50 Х/ф «Орел Девятого легиона» 16+
07.55, 08.25 Основной элемент 12+
08.55 Неспокойной ночи 16+
10.25 Профессиональный бокс 16+

Пятница, 17 июля

12.30 Панорама дня. LIVE
14.00 Моя рыбка 12+
14.30 Рейтинг Баженова 16+
15.00 Х/ф «Господа офицеры» 16+
17.05, 23.00, 02.05 Большой спорт 12+
17.25 Х/ф «Орел Девятого легиона» 16+
19.30 Т/с «Две легенды» 16+
23.25 Фехтование. Чемпионат мира. Прямая трансляция
02.25 Х/ф «Утомленные солнцем 2. Цитадель» 12+
05.35 Большой футбол с Владимиром Стогниенко 06.20 Смешанные единоборства. BELLATOR. А. Корешков - Д. Лима 16+
08.20 Человек мира 12+
10.10 За кадром 12+
10.55 Т/с «Позывной «Стая»» 12+

Воскресенье, 19 июля

12.30 Панорама дня. LIVE
14.00 Моя рыбка 12+
14.30 Рейтинг Баженова 16+
15.00 Х/ф «Господа офицеры» 16+
17.05, 23.00, 02.05 Большой спорт 12+
17.25 Х/ф «Орел Девятого легиона» 16+
19.30 Т/с «Две легенды» 16+
23.25 Фехтование. Чемпионат мира. Прямая трансляция
02.25 Х/ф «Утомленные солнцем 2. Цитадель» 12+
05.35 Большой футбол с Владимиром Стогниенко 06.20 Смешанные единоборства. BELLATOR. А. Корешков - Д. Лима 16+
08.20 Человек мира 12+
10.10 За кадром 12+
10.55 Т/с «Позывной «Стая»» 12+

РОССИЯ 1

Понедельник, 13 июля

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
10.00 О самом главном 12+
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
12.55 Особый случай 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «Марьяна роша» 12+
18.15 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Чужое гнездо» 12+
23.50 Фестиваль «Славянский базар - 2015»

Вторник, 14 июля

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
10.00 О самом главном 12+
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
12.55 Особый случай 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «Марьяна роша» 12+
18.15 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Чужое гнездо» 12+
23.50 Закрытие фестиваля «Славянский базар»

Среда, 15 июля

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
10.00 О самом главном 12+
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
12.55 Особый случай 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «Марьяна роша» 12+
18.15 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Чужое гнездо» 12+
23.50 Биохимия предательства 12+

Четверг, 16 июля

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
10.00 О самом главном 12+
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
12.55 Особый случай 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «Марьяна роша» 12+
18.15 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Чужое гнездо» 12+
23.50 Атомная драма Владимира Барковского 12+
00.50 Ураза-Байрам. Радость обновления 12+

Пятница, 17 июля

05.00 Утро России
09.00 О самом главном 12+
10.00 Т/с «Тайны следствия» 12+
11.00, 14.00, 17.00, 17.30,

20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.55 Особый случай 12+
12.55, 15.00 Т/с «Марьяна роша» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
16.00 Праздник Ураза-Байрам. Прямая трансляция
18.15 Прямой эфир 12+
21.00 Юморина 12+
22.55 Х/ф «Любовь приходит не одна» 12+
00.50 Живой звук 12+

Суббота, 18 июля

05.30 Х/ф «Тайна виллы» 12+
07.30 Сельское утро
08.00, 11.00, 14.00, 20.00 Вести
08.20, 11.20, 14.30 Вести-Москва
08.30 Планета собак 12+
09.10 Укротители звука 12+
10.05 Освободители 12+
11.30 Кулинарная звезда 12+
12.35, 14.40 Х/ф «От сердца к сердцу» 12+
15.10 Субботний вечер 12+
17.05 Улица весёлая 12+
18.00 Х/ф «Уйти, чтобы остаться» 12+
20.35 Х/ф «Бежать нельзя погибнуть» 12+
00.15 Х/ф «Охота на принцессу» 12+

Воскресенье, 19 июля

06.30 Х/ф «Штормовое предупреждение» 12+
09.10 Смехопанорама 12+
09.40 Утренняя почта 12+
10.20 Вести-Москва
11.00, 14.00, 20.00 Вести
11.10 Т/с «Родители» 12+
12.10 Х/ф «Страховой случай» 12+
14.20 Смеяться разрешается 12+
16.15 Х/ф «Один на всех» 12+
20.35 Х/ф «Снова один на всех» 12+
00.05 Х/ф «Жила-была любовь» 12+

13 июля, понедельник

07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
18:00 Саха сирэ 6+
10:30 «Вопросы и ответы» 6+
10:45 Время строить (ТВ «Хангалас») 6+
11:00 Аал-луук мас 6+
11:45 Домашняя кухня 6+
12:00 Новости Саха 24 12+
12:15 Продвижение 6+
12:30 Летний эфир 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Жизнь прекрасна! 6+
15:00 Дворы нашего детства 6+
15:30 Открытые сердца 6+
16:00 Дом с умом 6+
16:30 Тынынаахтар умнубат сыллара 6+
17:00 Учум якутский язык 17:15 Ахтылбан 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Күнчээн 6+
18:30 Sakha-card 6+
18:45 Будем вместе 6+
19:00 Якутия 12+
19:15 Олох түгэннэрэ 19:30 Летний эфир 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+

Суббота, 18 июля

07:00 Биһикчээн 0+
21:15 Добрый вечер 6+
22:00 Атах тэлсэн олорон 12+
22:30 Буква закона 12+
23:00 Утүө киэһэнэн! 6+
23:30 Саха сирэ-Якутия 12+

14 июля, вторник

07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Күнчээн 6+
10:30 «Вопросы и ответы» 6+

10:45 Время строить (ТВ «Хангалас») 6+
11:00 Чэгиэн 6+
11:45 Олох түгэннэрэ
12:00 Новости Саха 24 12+
12:15 Недвижимость в Якутии
12:30 Летний эфир 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
15:00 Харах далыгар 12+
10:15 Күнчээн 6+
16:00 «Хотугу сулус» 6+
16:30 Геван 6+
17:00 Учум якутский язык 17:15 Беседы о вечном 6+
17:30 Аал-луук мас 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Күнчээн 6+
18:30 Дойдум дьоно («Нам» ТВ) 6+
19:00 Якутия 12+
19:15 Олох түгэннэрэ 19:30 Летний эфир 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+

15 июля, среда

07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Күнчээн 6+
10:30 «Вопросы и ответы» 6+
10:45 Время строить (ТВ «Хангалас») 6+
11:00 Сардаана 6+
11:30 Дойдум дьоно («Хангалас» ТВ) 6+
11:45 Олох түгэннэрэ 12:00 Новости Саха 24 12+
12:15 Умный город 12:30 Летний эфир 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Учүгэйиэн бу сиргэ 6+
15:00 Харах далыгар 12+
16:00 Прогресс 6+
16:30 Саха санаата 6+
17:00 Учум якутский язык

16 июля, четверг

07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Күнчээн 6+
10:30 «Вопросы и ответы» 6+
10:45 Время строить (ТВ «Хангалас») 6+
11:00 Сэргэлээххэ сээр-гэһиэх 6+
11:45 Олох түгэннэрэ 12:00 Новости Саха 24 12+
12:15 Пропеллер 6+
12:30 Летний эфир 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Жизнь прекрасна! 6+
15:00 Честная Якутия 12+
16:00 «Хотугу сулус» 6+
16:30 Геван 6+
17:00 Учум якутский язык 17:15 Санаалар 12+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Күнчээн 6+
18:30 Бизнес-формула 12+
18:45 Вестник «Алмазэргизбанка» 12+
19:00 Якутия 12+
19:15 Олох түгэннэрэ 19:30 Летний эфир 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+

ССУДО-СБЕРЕГАТЕЛЬНЫЙ СОЮЗ ВСЁ ПРОСТО
ОНЛАЙН ЗАЯВКА
www.ssscredit.ru
с.Намцы, ул.Ст.Платонова 5/1
(м-н "Туйаара", 2 этаж)
8-924-594-1111
тел.43089,89247601445,89143034743

Альфакредит
Финансовый союз
Акция «ФОРТУНА» с 1 июля по 31 декабря 2015 г.
Главный приз - Квартира!
Не упусти свой шанс выиграть квартиру!
2-й приз - Кухонный гарнитур
3-й приз - Холодильник
Розыгрыш состоится 15 апреля 2016 г.
Наш адрес в с. Намцы: ул. Чернышевского, 11, 2 этаж. 8924-760-79-10
Тел.: 8-800-25-08-168 (бесплатная линия)
Условия акции узнавайте: www.alfakredit.org
Сумма личных сбережений от 350 тыс. руб. максимум до 1 500 000 руб., не пополняемый, срок на 2,5 года, 22% годовых.

Земельные участки
 9 соток за **180 тысяч рублей**
 Звоните **8 914 2 706 005**
 Также можно в кредит от банков
Россельхозбанк и Сбербанк

2015 г

**ПРИУМНОЖЕНИЕ
ВАШИХ СБЕРЕЖЕНИЙ**

ДО

50%
ГОДОВЫХ

ИНВЕСТИЦИИ:

Условия для физических лиц: сумма от 1 500 000 рублей.
 Срок от: 1 до 12 месяцев. Процентная ставка: от 35 до 50 % годовых.
 Необходимые документы: паспорт РФ, ИНН.
 Условия для юридических лиц: сумма от 50 000 рублей.
 Срок от: 1 до 12 месяцев. Процентная ставка: от 35 до 50 % годовых.
 Необходимые документы: паспорт РФ, ИНН, ОГРИП.
 ООО «МФО АартыкЭкспрессКредит». ИНН/ОРГН: 1435252943/1121435004800

**ЗАЙМЫ
НАСЕЛЕНИЮ
И ИНДИВИДУАЛЬНЫМ
ПРЕДПРИНИМАТЕЛЯМ**

**от 5 000 РУБЛЕЙ
до 500 000**

ЗАЙМЫ:

Займы предпринимателям и населению до 600 000 рублей за 1 час с возможностью индивидуального графика погашения. Займ предоставляется на суммы от 3 000 до 600 000 рублей физическим и юридическим лицам. Процентная ставка составляет 3 % в день.
 Срок предоставления: от 10 дней до 6 месяцев.
 ООО «МФО АартыкЭкспрессКредит».
 ИНН/ОРГН: 1435252943/1121435004800

**Ждем вас по адресу: г. Якутск,
 ул. Петровского, 19, оф.101**
☎ 8 (800) 100-36-99
 Все звонки по республике бесплатны.

ЫҤЫРЭХ ТЫПТАР

Күндү кыыспытын, балтыбытын, эдьийбитин **АРГУНОВА СВЕТЛАНА КИРИЛЛОВНА** күн сири көрбүт бэлиэ күнгүнүн, үбүлүөйгүнүн ис сүрэхпитигэн эбэрдэлибит!

Баҕарабыт баҕа санаа бастынын, үтүө санаа үтүмүнүн, түбүктээх үлэбэр ситиһини, кытаанах доруобуйаны, тус олоххор дьолу! Үрдүк Айыылартан бэриллбит Айыыһытын, Иэйиэхситин арчылы, арыаллы, араҥачылы сырыттын!

Партизантан ийэн Варвара Михайловна, Гоголевтар, Аргуновтар, Намтан Аргуновтар, Кривошапкина, Кэбээйи улуунун Арыттаабыттан Аргуновтар

Күндү биригэ төрөөбүт убайбытын, кэргэммин, аҕабытын, эһэбитин **МУКСУНОВ ПРОКОПИЙ АКСЕНТЬЕВИЧ** 60 сааскын туолбут үбүлүөйдээх күнгүнүн истингин эбэрдэлибит!

Эбэрдэ тыл эгэлгэтин, баҕа санаа бастынын аныбыт. Баҕарабыт чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, үтүмүн үгүс үөрүүнү, үлэбэр үрдүк ситиһиилэри. Олоххо дьулуургутун, тэтимгин ыһыктыбакка кэргэнин, оҕолорун, сиэннэрин, чугас аймахтарын сылаас сыйһаннарыгар, тапталларыгар уйдаран уһундук, дьоллоохтук олорорго. Үлэни өрө тутан, оҕолорун олохторугар ахсаабат көмөгү, чугас дьонго сүбэн иһин махтал.

Биригэ төрөөбүттэрин уонна кинилэр дьиэ кэргэттэрэ, кэргэнин, оҕолорун, сиэннэрин

Убаастыыр, таптыыр эдэр биригэ идэлээхпитин, «Суһал көмө» фельдшерин **ОВЧИННИКОВ ПЕТР ИННОКЕНТЬЕВИЧ** «Отличник здравоохранения Российской Федерации» диэн үрдүк бэлиэнэн наҕараадаламаккынан ийэлиин, эбэлиин ис сүрэхтэн этиллэр тылларынан эбэрдэлибит!

Эн эдэр сааскыттан сөбүлээн, талан ылбыт идэбинэн үтүө суобастаахтык, кыһам-нылаахтык үлэли сыйдыаһын. Үлэлиир улуустаағы балыһа коллективыгар араас өрүттээх ытыллар мероприятиеларга өрүүтүн кыттаһын: спортивнай күрэхтэһии тэрийээччигэ, кыттааччыга, художественнай самодеятельность биригэ тһүү драматической артыһа буолаһын. Суһал көмөҕө ыарыһаха бастагы көмөгү, эйэвэс сыйһанын, эрэл кыымы саҕарын, ыарыһах махтала атыттарга холобур буолар.

Баҕарабыт Эйиэхэ үлэбэр өссө үрдүк ситиһиилэри, түбүктээх үлэн үтүө түмүктээх буоллун, баҕарабыт баҕа санаан барыта туолан истин, дьиэ кэргэнин дьоллоох-соргулаах буоллун!

Эбэрдэни кытта ветеран эмчиттэр: М.М. Винокурова, М.И. Попова, Ф.И. Рожина, Ф.А. Чумаевская

Биригэ үлэлиир коллегабытын, Саха республикатын үөрэҕириитин туйгунун, үрдүкү категориялаах химия учууталын **ЭВЕРСТОВА НАТАЛЬЯ ВАСИЛЬЕВНА** үбүлүөйдээх күнгүнүн итигит-истигин эбэрдэлибит!

Баҕа санаа бастынын, үтүө санаа үтүмүнүн Эйиэхэ аныбыт! Эһигини кытары куруутун амарах санаа аргыстаһын, сылаас сыйһан доҕордустун, кэрэни кэрэхсии, сырдыгы тарҕата уһун уруйдаах олохтон, үгүс үөрүүлээх күннэн диэн алгыспытын аныбыт.

Хамаатта саха-француз лицейин коллектива

Убаастыыр, ытыктыыр, күндүтүк саныыр биригэ үөрэммит истин доҕорбутун **ПРОТОПОПОВ СЕМЕН ДМИТРИЕВИЧ** иэйиэн-куойан туран куйааһы билим-мэккэ күөх окко дохсун уол оҕо буолан ананан, күөххэ күөлэһиэн күн сырдыгар тирэстһэн туран, омоон суолу тэлэ тэбэн ойон тахсыбыт күнгүнүн, 55 сааскынан, итигит-истигин тылларынан эбэрдэлибит!

Бэйиэн талан ылбыт идэбин сөбүлээн уруултан харыс да сири халбарыйбакка отуттан тахса сыл үлэлээн кэллин. Өссө да уруулгун илиигиттэн араарбакка эрчимнэхти эрийэ тутан сылдьарга баҕарабыт.

Кэргэнин, оҕолорун, сиэннэрин тапталларыгар уйдаран уһундук дьоллоохтук олорорго. Хаһан да, ханна да сырыттарын эн-мин диэн санаһан кэлбит доҕотторгун умнубакка өрүүтүн биригэ бу курдук үөрэ-көтө, сүһүбүгүн үрдүгэр дыһыа сырыт диэн баҕа санаа бастынын аныбыт!

Партизантан, I Хомустаахтан, Таастаахтан, Намтан, Горнайтан, Дьокуускайтан, Чукоткаттан оскуолаҕа биригэ үөрэммит доҕотторун

Быстро. Просто. Удобно.

Саха Микро-Займ

Льготное предложение «Ысыах-2015»

Получите займы до 30 000 рублей по сниженным процентам. Требуется только паспорт.

с. Намцы, ул. Чернышевского, 7, маг-н «Радуга», Намцы -710-108 (МТС), Якутск - 26-06-07 (Мегафон)

ООО «СахаМикроЗайм», ИНН 1435288643, ОГРН 1141447013828, гос.реестр МФО 651403698006092

БИЛЛЭРИИЛЭР

® **Продаю** частный дом в с. Намцы 2003 г. постройки: две комнаты, зал, кухня, котельная — 58 кв.м., с газовым отоплением, террасой, гаражом — баней — 36 кв.м. Земельный участок — 20 соток, летний водопровод, хоз. постройки, огород, кустарники. Рядом автотрасса, нач. школа, детский сад, педколледж. Вся недвижимость утеплена. Все документы оформлены. Цена — 2 млн. 900 тыс. руб., возможен торг, ипотека.
Тел. 89142217148, 89245908977

® В с. Модут **продается** дом 6х13 с газовым отоплением большим участком, газовым отоплением гаражом, баней, другими постройками.
Тел. 89248711738

® **Строим** дома, гаражи, бани из своего материала. 6х6 от 300 т.р. Быстро и качественно. (ИП Дьячковский).
Тел.: 89659989245

® **Продам** автомобиль Лада Гранта 2014 г. вып. без пробега, новый, цена — 300 т.р. Торг.
Тел. 89241776423

® **Продаю** Мицубиси-Делику 1997 г.в. Двиг. турб. 4м40, АКПП, 4WD, за 275 тыс. руб. Хороший торг. А также, Тойоту-Короллу-Спасио 1999 г.в. 2WD, АКПП, двиг. 4А, лок, кондиционер, детское сиденье, ОТС за 220 тыс. руб.
Тел. 89644242362

РЕШЕНИЕ №46

О внесении изменений и дополнений в Решение наследного совета депутатов в муниципальном образовании «Кобьяконский наслег» №24 от 22.10.2013 г. «Об изменении состава ИКМО «Кобьяконский наслег» на 2015 г.»

Рассмотрев заявление об освобождении от обязанности члена ИКМО «Кобьяконский наслег» Пестерева Иллариона Илларионовича, представленная в наследный Совет муниципального образования «Кобьяконский наслег», для утверждения состава ИКМО «Кобьяконский наслег» в соответствии со ст. 48 закона РС(Я) «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)» наследный Совет в муниципальное образование «Кобьяконский наслег» решает:

1. В связи с самовыдвижением Пестерева И.И. в кандидаты в депутаты наследного Совета депутатов муниципального образования «Кобьяконский наслег» удовлетворить поступившее заявление;
2. Зарегистрировать членом ИКМО «Кобьяконский наслег» Кайгородову Марию Владимировну.
3. Выдать зарегистрированному лицу удостоверение установленного образца.
4. Направить настоящее решение участковым избирательным комиссиям.
5. Данное решение опубликовать в улусной газете «Энсиэли».

Председатель НСД МО «Кобьяконский наслег» К.Н. Ноговицын

Сведения об исполнении бюджета, численности муниципальных служащих и работников муниципальных учреждений МО «Партизанский наслег» за 6 месяцев 2015 год

Доходы бюджета МО «Партизанский наслег» составляют 24 615 840,00 (двадцать четыре миллиона шестьсот пятнадцать тысяч восемьсот сорок) рублей 00 коп., исполнено 12 676 427,77 (двенадцать миллионов шестьсот семьдесят шесть тысяч четыреста двадцать семь) рублей 77 коп. План выполнения составил 51,5%. Расходы составляют 24 615 840,00 (двадцать четыре миллиона шестьсот пятнадцать тысяч восемьсот сорок) рублей 00 коп., исполнено 10 277 090,67 (десять миллионов

МАХТАЛ

Бу дьыл ыам ыйыгар Саха республикатын культуратын үгүөлээх үлэһитэ, аҕабыт, эһэбит Петухов Михаил Романович уонна Саха республикатын культуратын туйгуна, ийэбит, эбэбит Петухова Евдокия Тимофеевна күн сириттэн барбыттар.

Бу кутурданнаах күннэригэр күүс-көмө, өйбүл буолбут аймахтарбытыгар, табаарыстарбытыгар, Нам улуунун дьаһалтатыгар, ветераннар сэбиэттэригэр, Н.М. Рыкунов аатынан улуустаағы библиотека, З.П. Винокуров аатынан оҕо искусствотын оскуолатын, «Тулукчаан» оҕо саадын үлэһиттэригэр, бары чугас дьоммутугар махталбытын тирдэбит. Чуолаан махтал тылларын этиэхпитин баҕарабыт улуустаағы балыһа үлэһиттэригэр: терапевт бырааска Михайлова Роза Михайловна, «Суһал көмө» үлэһиттэригэр Попова Анжелика Петровна, Абрамов Иннокентий Робертович, Платонова Евдокия Адамовна, кылаабынай бырааһы солбуйааччыга Кириллина Айталина Степановна, национальная медицина киинин бырааһыгар Павлов Леонидка.

Оҕоло, сиэннэрэ

двести семьдесят семь тысяч девятьно) рублей 67 коп. План выполнения — 41,7%.

Численность муниципальных служащих администрации МО «Партизанский наслег» — 4 (четыре) человека. Фактические расходы на их содержание составляют 1 799 392,77 (один миллион семьсот девятьно девять тысяч триста девятьно два) рубля 77 коп.

Численность работников бюджетных учреждений МО «Партизанский наслег» — 7 (семь) человек. Фактические расходы на их содержание составляют 1 832 077,6 (один миллион восемьсот тридцать две тысячи семьдесят семь) рублей 60 коп.

И.о. главы МО «Партизанский наслег» П.И. Скрябина

Сведения об исполнении бюджета, сведения о численности муниципальных служащих и работников муниципальных учреждений за 1 квартал 2015 год

Доходы бюджета МО «Модутский наслег» из запланированных уточненных бюджетных назначений за 1 квартал 2015 год 6 691 281 (Шесть миллионов шестьсот девятьно одна тысяча двести восемьдесят один) рублей исполнено (поступление в бюджет) 5 870 707,44 (Пять миллионов восемьсот семьдесят тысяч семьсот семь руб. 44 коп.). План выполнения — 87,7%. Израсходовано по статьям всего 5 560 061,04 (Пять миллионов пятьсот шестьдесят тысяч шестьдесят один) руб. 04 коп.

Численность муниципальных служащих администрации МО «Модутский наслег» — 4 (четыре) человека. Расходы на их содержание 894 963,93 (Восемьсот девятьно четыре тысячи девятьсот шестьдесят три руб. 93 коп.).

Численность работников муниципальных учреждений составляет 5 человек, расходы на их денежное содержание 607475,11 (Шестьсот семь тысяч четыреста семьдесят пять) руб. 11 коп.).

Глава МО «Модутский наслег» Шамаев Г.Н.

Убаастыыр, кизн туттар аймахпыт, спорт, үлэ ветерана, ССРС спордун маастара, Нам улуунун, Хатын-Арыы, Бэтүг нэһилиэктерин Ытык киһитэ

АЛЕКСЕЕВ
Афанасий Кириллович
уһун ыарахан ыарыһтан билиги кэжэбитигэн өлөн туораабытын кэргэнигар, оҕолоругар, сиэннэригар, биригэ төрөөбүттэригар, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тирдэбит. Аһыгытын тэңгэ үлэстэбит.
Бары Романовтар

Күндү бырааппыт, убайбыт

АРГУНОВ
Владимир Иннокентьевич
олус соһуччу ыарахан ыарыһтан күн сириттэн барбытын кийиипитигэр Любовь Ивановна, оҕолоругар Оленькаба, Олега, Женяба, Бориска, күтүөтүгэр, кийиитигэр уонна кинилэр дьиэ кэргэттэригар дириг кутурбаммытын биллэрэбит.
Мария, Илларион Аргуновтар, кыргыттары уонна кинилэр дьиэ кэргэттэрэ

Убаастыыр дьүөгэбитигэр Любовь Ивановна тапталаах кэргэнэ, оҕолоругар аҕалара, эһэлэрэ

АРГУНОВ
Владимир Иннокентьевич
эмискэ ыалдан олохтон, күн сириттэн барбытын дириг кутурбаммытын тирдэбит.
Т.Г. Афанасьева, Н.М. Емельянова

Күндү күтүөппүт, Кэбээйи улуунун олохтооҕо

ПРОТОПОПОВ
Игнат Игнатьевич
ыарахан ыарыһтан эмискэ олохтон барбытын кэргэнигар, дьүөгэбитигэр Протопопова Варвара Петровна, оҕолоругар, сиэннэригар, чугас дьонноругар дириг кутурбаммытын тирдэбит.
ЯПУ-2-ба биригэ үөрэммит дьүөгэлэриг

Түбэ нэһилиэгин олохтоохторугар, убаастыыр кырдыаас убайбытыгар Гуляев Виктор Васильевичка, саҕаспытыгар Клара Григорьевнаба, кийиипитигэр Анна Спиридоновна, оҕолоругар, сиэннигар, бары биригэ төрөөбүттэригар уоллара, кэргэнэ, аҕалара, бырааппыт

ГУЛЯЕВ
Петр Викторович
олохтон соһуччу барбытын дириг кутурбаммытын биллэрэбит. Кытаан тулуйун, аһыгытын тэңгэ үлэстэбит.
Дьоннуг: Атласовтар, Архиповтар, Москвитиннар, Федоровтар

Кылаабынай редактор В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛЛАР:
редакторы солбуяааччы — 41496, хаһыаты тангы — 41332, бухгалтерия — 41141, факс — 41141, 41496.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральной сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ПН №ТУ14-0216**.

Сурукка ааккытын-суолугун, үлэтигин, дьэбит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа киирбит суруктар төнөрүллүбөттөр. **Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биригэ буолбат.**

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложная ул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru; editor@namtsy.sakha.ru

«Энсиэли» хаһыат РИС талылына, таһылына уонна бэчээтиир сыһар бэчээттэннэ.

Аадырыһа: Нам сэл. Заложная ул. №4 Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лис

Көңүл сыананан атыгылаар
Индекс — Р0005. Тираһа — 1231
Бэчээкэ илии баттаньытын графига — 12:00 ч. 13.07.2015 с.
Бэчээкэ илии баттанна — 11:20 ч. 13.07.2015 с.